



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De applicatione per motiva credibilitatis & Judicium
subsequens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)



DISPUTATIO IV.

De Conditionibus Applicantibus ob-
jectum Fidei.

PRÆMITTO Primò. *Quid veniat nomi-
ne conditionum objecti fidei.* Approxi-
matio causæ ad affectum, in genere cau-
sæ efficientis, vocatur Conditiō sine qua non;
quod autem est approximatio in genere effi-
cientis, hoc est, applicatio motivi in genere causæ
formalis: non intelligendo applicationem il-
lam, secundum quam motivum unit sese ob-
jecto materiali, illique sese applicat, ut illud inten-
tionaliter informet. Sed nomine applicatio-
nis, intelligendo applicationem objecti materi-
alis, jam informati ante, vel tunc actu informati
ab objecto Formali, applicationem inquam
ipsius objecti, ipsi assensuro, ad verandum, vel
non verandum circa illud objectum; quæ appli-
catio vocari potest, applicatio ex parte subiecti,
sicut applicatio illa prior, vocari potest applica-
tio ex parte objecti.

PRÆMITTO Secundò. *Quotuplex sit hac
applicatio & conjunctio?* Quantum ad præsens
triplex est. *Prima* quæ fit ratione evidentiz
motivorum credibilitatis, quæ evidententer osten-
dunt, hoc objectum quod proponitur creden-
dum, informatum esse ratione formali Fidei:
hoc est, esse dictum à veritate prima. *Secunda*
applicatio, est ab ipsa voluntate, sequente illa
motiva, & imperante fieri actum illum fidei.
Tertia est ab ipsomet Papa & Ecclesia propo-
nente.

PRÆMITTO Tertiò. *Semper debere inter-
venire aliquam applicationem Myſteriorum fidei
credituro.*

RATIO. Quia nisi applicetur, manebit pla-
nè, atque si nunquam revelatum fuisset, sicut hoc
quod post ducentos annos, de novo est propo-
situra Ecclesia, quæ non habet ulla novæ reve-
lationes, adeoque supponit etiam pro nunc, hoc
esse revelatum, respectu nostri ita est revelatum,
ac si non esset revelatum, quia nec propositum.
Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. Quia
cum revelatio Divina, alteri facta, nec cadat sub
sensu, nec ex principiis luminæ naturæ notis in-
ferri possit, nisi aliunde proponatur, non habe-
bitur sufficiens fundamentum Credendi ali-
quid: nam notitiæ nostræ derivantur nonnisi
à sensibus, & principiis lumine naturæ notis.
Et certè cum revelatio sit libera Dei actio, adeo-
que potens esse & non esse, fit ut se solo intelle-

ctus, non possit pervadere ad quam contradi-
ctionis partem, determinari se libertas Divina.

PRÆMITTO Quartò. *Quod attinet ad ap-
plicationem objecti, quæ fit per motiva credibili-
tatis & volitionem imperantem assensum;* hæc appli-
cationes respectu omnium & singulorum tem-
per intercedere debent propter dicenda inferi-
us; suntque universaliore applicatione per Ec-
clesiam, idque ex duplici capite. *Primo* quia
etiam auctoritas Ecclesiæ, secundum quod hu-
mana est, habet rationem motivi credibilitatis,
adeoque est quid particulare sub illo universali
contentum, ipsam autem auctoritatem Eccle-
siæ Divinam, motiva credibilitatis nobis appli-
cant. *Secundò*, etiam ex eo ipso capite motiva
credibilitatis sunt regula universaliore, quia in
ordine ut aliquid credatur fide privata, non est
necessaria applicatio, quæ fiat per propositionem
Ecclesiæ, & tamen est necesse ut fiat per motiva
credibilitatis, & volitionem imperantem assen-
sum; aut enim fieret irrationabilis ille assensus,
aut nonnisi necessarius.

PRÆMITTO Quintò. *Quod attinet ad applica-
tionem objecti fidei quæ fit per propositionem Eccle-
siæ, de hac plura controversi; attingemus quæ
sunt juris nostri.*

QUÆSTIO I.

De Applicatione per motiva credibilitatis
& Judicium subsequens.

PRæmittenda est explicatio terminorum.
Nempè quod aliud sit verum & aliud credibile.
Quam distinctionem in eo docet stare Amicus,
quod verum attendat ad conformitatem cum
objecto, & connexionem Rei cum suis princi-
piis intrinsicis; credibile verò, dicit connexionem
cum Testimonio & rationibus extrinsecis.
Hæc explicatio

NON SATISFACIT. Quia objectum fidei quæ tale
est verum, & tamen veritas illius non dicit con-
nexionem cum principiis intrinsicis, sed con-
nexionem cum testimonio Dei, quod est quid
extrinsecum.

ALITER eandem diversitatem explicat
Kon. d. II. n. 45, eò quod possit esse res à parte
rei

R. P.
THE MŁOD
ZIAŃSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI

rei falsa, verè tamen credibilis, ut si duo vel tres fide digni, eam asserant. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Nam non dat rationem Communem credibilitatis, quæ conveniat, tam iis, quæ à parte rei vera non sunt, quàm iis quæ à parte rei sunt nonnisi vera, unde explicat genus per speciem.

Potius itaque nomine veri venire debet conformitas cum objecto, loquendo de vero formali, & nomine credibilitatis, omne illud, quod inducit ad hoc ut moveri velimus motivo fidei; vel strictius loquendo est innitentia motivis credibilitatis, & rationibus moralibus, quæ inducunt credendum esse & in concreto loquendo, credendum esse, quod hoc DEUS dixerit.

DIFFICULTAS I.

Qualia debent esse motiva credibilitatis?

DEbere esse evidenter credibile objectum fidei, docet Suar. Hurt. Kon. d. 17. dub. 1. Amicus, d. 3. Lugo, dub. 5. S. 1. Censetur Capreol. negasse requiri evidentiam. Canus requirebat evidentiam nonnisi ut plurimum, & noster Valent. hic q. 1. p. 4. docet sufficere evidentiam credibilitatis, quæ sit talis in potentia proxima, ex qua scilicet posita, facile posset colligi evidentia credibilitatis. Pont. d. 88. tenet Mysteria fidei nostræ evidenter credibilia, licet iudicium non debeat esse semper, ut docet n. 13. moraliter evidens & certum.

Punctum Difficultatis I.

An ad Assensum fidei sufficiant motiva credibilitatis probabilia?

DICENDUM est. *Ad assensum fidei non sufficere motiva credibilitatis solum probabilia.*

PROBATUR Primò. Si sufficerent motiva credibilitatis nonnisi probabilia ad fidem Divinam, sufficeret etiam iudicium nonnisi probabile: nam ex una parte, non possunt illa motiva movere nisi ad iudicium probabile, hoc ipso enim non salvaretur motiva illa esse probabilia. Ex altera parte non esset ratio, ut si ad fidem sufficiat etiam iudicium probabile. Sed iudicium probabile non sufficit ad assensum fidei: quia illo solo posito, non posset imperari certissimus actus, quod probatur. Quia & imperaretur actus certissimus ut supponitur; imperaretur enim actus fidei qui certissimus est, & non imperaretur certissimus: quia certissimum est, quod iudicatur tale, ut oppositum illius non sit probabile, sed per iudicium probabile, non potest imperari actus, cuius oppositum non sit probabile: quia & esset iudicium illud probabile ut supponitur, & non esset probabile: quia ex eo ipso quod imperetur actus, cuius oppositum non sit

probabile, non est probabile; probabile enim dicit utramque partem posse subsistere; quod non habetur in iudicio, ratione cuius, imperatur, nonnisi actus certissimus.

PROBATUR Secundò. Voluntas quæ dicit: fac actum fidei, debet habere sibi præsentatum motivum, quod præsentet, hoc esse certissimum, sed tale motivum non est probabile: hoc ipso enim non esset probabile sed certissimum. Et certe esset semper rationabilis excusatio in intellectu, non prodeundi ad actum certissimum, cum non sit convictus, quod illud debeat elicere, habendo nonnisi probabilitatem, quod debeat illum elicere; esset etiam excusatio in voluntate ne imperet actum certissimum: quia non præsentatur illi ulla evidentia & certitudo, sed sola probabilitas: hinc sola probabilitate illustrata, probabilem nonnisi posset imperare assensum.

PROBATUR Tertiò. Communiter ex absurdis. Tum quia sequeretur facta sufficienti propositione fidei, non teneri aliquem ad credendum; quia in probabilibus, potest quis sequi oppositam partem. Tum quia fidelis posset recedere à sua fide sine peccato: quia licet probabilem sententiam sequi. Tum quia in probabilibus pro utraque parte cum processu temporis crescere possunt majores probabilitates, consequenter, etiam contra res fidei.

OBJICITUR Primò à Pari. Potest aliquis prudenter cultu latriæ adorare hostiam, quamvis eliciat hunc actum; fortè hæc hostia non est consecrata. Ergo etiam potest fieri actus fidei, quantumvis interveniat ille actus, fortassis non est hoc revelatum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia ad exhibendum latriæ cultum, non est necesse certissimum reddi adorantem; quia hæc obligatio nec ex ratione, nec ex auctoritate constat. Sed sufficit ipsum prudenter nonnisi operari; adeoque secundum hic & nunc, ut superius dictum. Jam autem actus fidei, debet esse certissimus; hinc fit, ut iudicium antecedens imperium Voluntatis, debeat ostendere, ita rem esse, & non non tantum probabilem esse.

OBJICITUR Secundò. Potest ipsa obligatio credendi, adeoque exhibendi actum certissimum, nonnisi probabiliter iudicari; ad eum modum, quo motivum scientificum, potest nonnisi probabile apprehendi, & dici v.g. probabile est, hoc esse demonstrationem. Et sicut in problematicis sententiis, potest utraque pars defendi, & iudicari probabiliter vera. Ergo etiam poterit iudicari probabile esse, quod debeat poni actus certissimus fidei.

RESPONDETUR. Tale iudicium secundum quod aliquis iudicet probabiliter se hic & nunc obligari ad ponendum actum certissimum fidei, vel non ponendum, intervenire in omni deliberatione de credendo, sed nego intervenire

nire posse conclusâ deliberatione, ut concludi debet quando imperandus est actus certissimus. Ratio quia prius illud iudicium, hoc ipso quia deliberativum est, attendit ad rationes utriusque partis; fierique potest ut iudicet aliquis certissimum esse perpenſis rationibus unius partis, & non iudicet esse certissimum attentis rationibus aliâ partis. Quia verò iudicium illud, post quod imperatur actus certissimus, non est deliberativum, nec attendit ad rationes oppositæ partis, imò eas refellit, adimitque illis vim movendi sui, in oppositum; hinc fit, ut illud iudicium, præcedens imperium actus certissimi, & ipsum debeat esse certissimum. Et sicut si iudicem probabile est, quod hoc, sit demonstratio, non possum dicere, est hoc certissime demonstratio, ita si iudico probabile esse, quod hæc sit revelata, non possum vi illius dicere, certissime esse hoc revelatum. Adde probabilem demonstrationem, non esse demonstrationem. Quia demonstratio est scientia, seu est faciens scire, quod autem me facit scire, non facit me opinari. Instantiæ allatæ, probant id, quod intendimus: nam sicut motivum scientificum non debet apprehendi tanquam probabile, sed tanquam scientificum, ut fundet scientiam; ita iudicium illud ut præcedat imperium actus certissimi, non debet formari ut probabile, sed ut certum.

OBJICITUR Tertiò. Iudicium illud, quod dicitur imperandum esse actum certissimum, licet cognoscat & affirmet obligationem illam credendi, non tamen cognoscit & affirmat evidentiam & certitudinem sui, nec se reflectit, ut affirmet certitudinem & evidentiam sui. Ergo obligatio credendi, non includit in se essentialiter iudicii evidentiam de obligatione, aliâ iudicium illud non posset affirmare obligationem, quin affirmet etiam seipsum, & suam evidentiam. Ergo ulterius poterit totum objectum affirmatum illo iudicio evidenti affirmari verè, etiam per iudicium probabile. Ergo etiam absque iudicio evidenti poterit intellectus proponere obligationem credendi firmissimè. Ergo & voluntas prudenter poterit imperare assensum firmissimum, cum haberet idem prorsus motivum imperandi, quod nunc habet, nempe obligationem & honestatem credendi.

RESPONDETUR. Missâ doctrinâ in hoc genere Lugonis, responderetur inquam, quod iudicium illud, quod dicitur imperandum esse actum certissimum fidei, affirmando & cognoscendo illam obligationem credendi, affirmet & cognoscat se ipsam, non quidem formaliter & clarè, sed virtualiter & confusè, ad eum modum quo sciens aliquid demonstrativè, debet scire quod sciat, licet hoc ipsum non formaliter & clarè, nec reflexè percipiat: censetur id tamen vi ualiter apprehendere, quia ponit talem & eo modo actum, ut si ex vi illius actus & modi

tendendi, promptus ad eliciendum formalem hunc actum, quo dicat: se scire, quod sciat. Ad primam illationem ex dictis habetur responſio, quod scilicet obligatio illa credendi, non includat essentialiter iudicii evidentiam, se ipsam formaliter & clarè apprehendens, involvit tamen iudicium, se & suam certitudinem virtualiter & confusè apprehendens, non apprehendendo eam evidentiam tanquam aliquid essentialiter, & per modum partis complementis obligationem, sed tanquam aliquid applicans ultimò illam obligationem. Secundâ autem illatione transit. Nego Tertiam. Ratio negandi ex dictis est: quia scilicet illud iudicium & esset sufficiens ut imperetur actus certissimus: & non esset sufficiens, ex dictis immediatè. Et licet habeat idem motivum illud iudicium probabile, quod motivum habet iudicium evidens, non tamen habet motivum eodem modo movens, ad eum modum; quo idem est motivum penetrantis terminos demonstrationis, & non penetrantis, sed alio modo movens; quia scilicet terminus demonstrationis penetrati, habent simul vim adimendi, (ut ita dicam) præteritum ius in contradictorio objecto, ad movendum in oppositum; idque præstando quantum ex vi illius motivi; sic etiam iudicium illud evidens, quamvis habeat idem motivum cum probabili, alio tamen modo est movens: movetur enim illo ita, ut excludat probabilitatem in oppositum, & non nisi in unam partem fertur, quantum ex illo. Quia verò dixi, quod sufficiat illam evidentiam virtualiter & confusè apprehendi, non erit necesse dari processum in infinitum in illis iudiciis: quanquam hic processus, concessâ illâ clarâ evidentia; non sequetur in infinitum, sicut non sequitur quando sciens clarè & distinctè facit hunc actum: scio me scire.

OBJICITUR Quartò. Ex una parte, posito quod non nisi probabili iudicio ad veram me obligari ad ponendum actum certissimum, excusor tunc ab illo ponendo, quando per cognitionem reflexam cognosco hoc, non nisi probabile esse. Ex altera parte fieri potest; quod ego non habeam cognitionem reflexam supra meum iudicium, quod non nisi probabile sit: quo casu, non excusabor ab obligatione ponendi actum certissimum. Ergo tunc dabitur obligatio credendi, cum solo iudicio probabili de obligatione credendi.

RESPONDETUR. Quamvis aliquis non habeat iudicium formale & distinctum, quo iudicet se excusari ab obligatione ponendi actum certissimum, sufficit tamen quod in modo ipso assentiendi, includatur virtualiter & confusè, quod hoc sit iudicium non nisi probabile: hoc ipso enim quod determinatè non noscitur ponendum esse actum certissimum, adest excusatio de illo non ponendo, ad eum modum, quo qui non benè penetrat terminos demonstratio-

R. P.
THE MŁOD
zia nowski
Tom 1. e. 2.
D. VI

nis, à ponendo assensu excusatur, non per ipsam reflexam cognitionem, de non penetratis terminis, sed excusatur ipso modo apprehendendi terminos, incluso, in ipsa illa notitia præsentis, quam habet.

OBJICITUR Quintò. Nonne per nos potest stare opinio cum fide. Ergo non est necesse ut iudicium illud præcedens imperium, sit nonnisi certissimum.

RESPONDETUR. Concedo quod opinio possit stare cum fide, sed nego quòd opinio possit imperare actum fidei, de quo est quæstio.

Punctum Difficultatis 2.

An ad assensum fidei requiruntur motiva credibilitatis certa?

SUB hoc titulo ponetur nonnisi continuatio præteritæ conclusionis. *Hinc*

DICENDUM est. *Ante assensum fidei præcedere debere iudicium evidens.* Est conclusio S. Th. hic art. 4. ad 2. *Non enim inquit quis crederet, nisi videret, ea esse, credenda, vel propter evidentiam signorum, vel propter aliquid huiusmodi:* ubi Ly videtur, idem significat, quod evidenter cognosceret.

PROBATUR Primò Auctoritate. *Testimonia sua* inquit David Psal. 93. *credibilia facta sunt nimis;* nimis autem credibilia non essent: si certò credibilia non essent. Idem indicat locus ille ad Galat. 1. qui certè non concluderet; quis enim Angelo potius credere noller dicens, nisi nosceret evidenter oppositum. Christusque ipse dicit *Nunc autem excusationem non habent,* quod non dixisset, si evidentiam non haberent; nam in probabili, unusquisque excusatur.

PROBATUR Secundò. Quia iudicium illud non potest esse probabile ut supra probatum. Ergo debet esse certum.

PROBATUR Tertiò. Ante imperium voluntatis imperans actum fidei, vel præluxit iudicium, iudicans, debere imperari actum certissimum, vel non præluxit. Si non præluxit. Ergo aliquid erat volitum quod non erat cognitum; si autem præluxit iudicium, quod dictabat debere imperari actum certissimum, tunc quæro, vel illud iudicium dictabat sibi evidens esse, quòd deberet imperari actus certissimus, vel non dictabat sibi evidens id esse: si dictabat id sibi evidens esse, Ergo non fuit probabile: quia probabilitas, sicut certitudinem, ita & evidentiam excludit. Si autem iudicium illud non dictabat id sibi evidens esse, quòd deberet exhiberi actus certissimus. Ergo sola determinatione voluntatis factum est, ut exhiberetur actus certissimus. Ergo ille actus fidei est irrationabilis, quòd nemo dixerit. Quòd autem ille actus irrationabilis sit. Ratio est. Quia & voluntas ita credendi vituperabilis est: quia jubet intellectui ut maximo nisu feratur, cum præcedat iudicium, non esse necesse, ut tanto nisu feratur; Et sicut irrationabiliter facit homo &

peccat, imperando sibi maiorem amorem rei creatæ, quàm dicat illi lumen rectum intellectus: sic peccabit, & irrationabiliter operabitur, imperando maiorem certitudinem, quàm illi appareat. Ex alio etiam capite defectuosum esset illud imperium: quia vellet agere contra naturam habitus, sibi à Deo infusi, volendo illo abuti, abuti autem vellet; quia vellet ponere exercitium habitus fidei, contra naturam ejusdem: natura enim ejus est, non operari sine prævio dictamine prudentiæ supernaturalis, quòd tunc non habetur; dictat enim prudentia, imprudens esse, tanto nisu velle ferri intellectum, cum non habeatur evidentia, quòd tanto nisu ferri debeat; dictatque prudentia, quòd non debeat se homo exponere periculo in re gravissima errandi, accipiendo Deum in testem, non agendo tamen cum omni diligentia, exponendoque se periculo ad præbendum assensum, talem, etiam rei falsæ, qualis nonnisi soli DEO præberi debet.

COLLIGES. Cum in unoquoque, saltem ratione motivi, actus fidei debeat esse certissimus & unicuique representatur illud motivum ut certissimum, sit ut in credituris, intervenire debeat ista certitudo & evidentia moralis.

RESPONDEBIS Cum Pontio. Quòd ex iudicio probabili, possit sequi actus certus, loquendo de certitudine quàm habet ex se ille actus fidei; eò quòd proveniat ab habitu determinato ad actum, & quòd innitatur motivo formali infallibili. Et sicut prudentissimè quis credit homini, qui habetur pro veraci, quando non potest melius informari, prudentissimèque hinc & nunc adoratur hostia; ita & in præsentis prudenter exhibebitur actus certissimus fidei.

CONTRA. Hæc responsio est de termino non supponente: supponit enim quòd ille actus possit imperari, eliciendus ab habitu determinato ad actum certissimum, quòd ipsum probandum fuit. Quòd attinet ad illas instantias non convincunt. Nam de prudentia supernaturali, paritas, alibi soluta, ubi de putativè revelato; Quòd attinet ad fidem humanam, ab ista non valet instantia: quia cum non debeat certissimum actum elicere, imò nec possit, alioqui hoc ipso extra statum fidei humanæ extraheretur, hinc fit, ut possit esse contenta iudicio, nec certo, nec evidenti.

NOTO. Ad alias Eiusdem responsiones impugandas. Si constat absq; ulla dubitatione, quòd hoc sit revelatum, debet constare absq; probabilitate partis oppositæ, neque enim possibile est, quòd sit & reluceat cognoscenti probabilitas partis oppositæ, & tamen non sit dubitatio ulla. Deinde condistingui debent: prudens dubium cum dubio imprudenti, quòd imprudens dubium, recurrit quidem menti contra evidentiam motivorum credibilitatis, sed recurrit ita, ut non fundet in mente assensum, sed mereatur nonnisi repulsam & negationem assensus: qua distinctione posita, verum est, quòd talis dubitatio

(m)

non

non obest fidei: quia non habet meritum ut illi adhaereatur; hinc cedere debet, ut agat sola evidentia motivorum credibilitatis; prudens tamen dubitatio, quæ est probabilitas oppositi; nullo modo potest proponere voluntati imperium actus certissimi, ut dictum supra.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIT Priscus Pontius, estque communis obiectio. Pueri fideles quando perveniunt ad usum rationis plenum, non habent tale iudicium, tunc etiam, quando firmiter credunt articulis fidei: nam non habent motivum moraliter certum & evidens, de credibilitate istorum mysteriorum: non enim habent aliud motivum præter auctoritatem Parentum vel Præceptorum, quæ certè non est sufficiens ad generandum motivum certum & evidens; quod maxime usu venire potest in locis dominio Hæreticorum subjectis, quanquam & alibi id evenire potest: Nam etiam ex Doctioribus aliqui, non possunt assignare sufficientia motiva ad morale evidentiam revelationis. Ergo apparet, iudicium istud evidens, non præquiri ad fidem.

RESPONDETUR. Duplicem esse evidentiam. Primò quandam quæ est quasi Universalis, & ex merito obiecti, & quæ quantum est de se, applicari non potest, nisi obiectis, verè à Deo revelatis; qualis est saltem tota motivorum collectio. Secundò potest accipi evidentia in particulari, & ex parte subjecti, & hæc, non est æqualis in omnibus, non tantum exinde, quia illud quod potest certificare unum, non certificat alium, sed etiam ex eo, quod non omnia singulis proponantur, & proposita, non æqualiter ab omnibus penetrentur. Prior illa evidentia, non est singulis necessaria, idque benè probat obiectio allata. Secunda tamen semper est necessaria, ob rationes conclusionis. Huic motivo credibilitatis quodcumque tandem sit accedit pondus ex illuminatione Spiritus Sancti, quæ dictat honestatem credendi obiectum propositum.

Neque valet si dicas, quod hæc Illuminatio coincidat cum Spiritu privato hæretico: non enim sunt in hoc hæretici, quia illam illuminationem admittunt; sed quia illam ponunt, pro ultima crisi fidei universalis. Admittit istam Illuminationem Suar. & meminit citatus Amicus ponens hæc. Si tale iudicium in ipsis non sufficiat ad tollendum omne dubium & formidinem de opposita parte, Deus ipse interna illuminatione, supplet id, in quo externa propositio deficit.

Quod attinet tam ad rudes homines quam ad pueros, utriusque habent proportionata sibi motiva credibilitatis; pueri pro motivo credibilitatis assumunt doctrinam Parentum, evidens autem est moraliter, Parentes non velle fallere, in rebus Dei docendis: evidens enim est moraliter, quod

puer stare debet dictis & Magisterio suorum Parentum, quamdiu per se ipsum indagare veritatem non potest. Hocque iudicium præluet imperio actus certissimi. Ad rudiores quod attinet, si illi sint in dominiis Catholicis; sub oculis experientiam veniunt illis motiva plura credibilitatis, secundum caput illorum evidentia. Si autem sint in dominiis Hæreticorum, ad hunc illie fideles Catholici oppressi, ipsa constanti oppressorum, fundat iudicium evidens moraliter: si autem nulli adsint illie Catholici, auditione de illis accipiunt, dirigente ipsomet Deo, ut possint narratis sufficienter convinci. *Sed de hoc agatur infra.*

OBJECITUR Secundò. Si motiva credibilitatis debent esse evidentia moraliter, sequitur, quod nunquam quis possit discredere obiecto fidei: quia qui nullam habet prudentem oppositi probabilitatem, non potest actu positivo dissentiri, nam non advertit posse subesse falsum, cum tamen solum falsum, dissensum mereatur. Jam autem posse dissensum præberi obiectis revelatis, & exinde probatur: quia in nobis actus credendi est liber, & quia alias nulli Hæretici formales darentur: nam qui, non putans esse aliquid esse revelatum, discredidit, non est formalis hæreticus, cum Hæresis, sit voluntaria Electio. *Antequam Respondeatur*

SUPPONO Primò. In processu fidei duo intervenire iudicia. *Primum*, de ipsa evidentia motivorum credibilitatis. *Secundum*, de ipsa connectione obiecti credendi, cum motivo fidei.

SUPPONO Secundò. Diversitatem quæ potest reperiri inter Hæreticos, circa iudicium de motivis credibilitatis. *Primò*. Aliqui quidem non concipiunt, ullo modo evidentiam illam, stare pro fide Catholica; sed mente simplici, putant illam stare pro se, & hi, non sunt nisi materialiter Hæretici. *Secundò*. Alii non concipiunt, nec pro sua, nec pro nostra parte, illa stare, suntque aut ignorantes, aut dubii, aut Athei. *Tertiò*. Sunt qui concipiunt motiva credibilitatis stare pro parte nostra; quod adhuc dupliciter contingere potest, vel ita, ut nihil habeant quod opponant illis motivis, vel ita, ut enervent sua passione obiecti, vim illorum motivorum, ut ad illa attendere, eaque perpendere, & ponderare nolint, quantumvis sibimet ipsis non satisfaciant; quæ enervatio illius vis movendi, etiam ex eo contingere potest; quod evidentia illa non sit maxima naturalis, qualis est Metaphysica, & post illam Physica.

SUPPONO Tertiò. Ii qui nihil habent quod opponant illis motivis, non possunt non assentiri illis: nam intellectus est potentia necessaria, adeoque non potens non assentiri obiecto, quod scit certè & evidenter taliter se habere. Hic non ordinariè non sunt hæretici formales, sed deficiunt illis, sola confessio externa. Ii verò qui suam passionem excæcati, enervant vim illius evidentie, opponendo

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm de Z:
D. VI

nendo aliquid imprudenter, & quasi fucum, per hoc quidem ipsum præcise non constituuntur hæretici, quia præcise illo actu non opponunt sese motivo fidei, nihilominus talis classis homines, ratione consequentis iudicii, quo se opponunt motivo fidei, evadunt hæretici formales; ex eo, quia enervando vim illius evidentiæ, fallacem imprudenter oppositam partem, sequi possunt, quæ sequi possunt, quæ sequutio est formalis hæresis. *Ex quibus*

RESPONDETUR. Secundum explicatas condiciones hominum & perpendendum illa motiva, alios quidem posse discredere objectis fidei, & alios non posse. Actus autem credendi semper est in nobis liber; quia prærequirit actum voluntatis, qui imperet assensum, non quidem motivis credibilitatis, sed iudicii, de connexionem objecti revelati cum testimonio Divino.

OBJICITUR Tertio. Assumendo istud principium. Quod scilicet, si illa motiva essent evidentiæ, etiam fides nostra foret evidens, quod pluribus viis urgetur: si fideles cognoscunt objecta fidei esse evidenter credibilia. Ergo illa cognoscunt evidenter vera & possibilia: Nul- lum enim falsum potest esse evidenter verum & possibile, quod si Mysteria fidei sunt, evidenter vera & possibilia. Ergo etiam Mysterium Incarnationis, & alia capacitate intellectus superantia, erunt vera evidenter.

RESPONSO Communis est. Negando sequelam; eod quod supra dictum sit, aliud esse verum, & aliud esse credibile, consequenter aliud etiam erit evidenter credibile, & aliud evidenter verum. Addit Lugo contingere posse, taliter aliquando proponi falsum, ut quispiam convincatur evidenter, rem ita se habere.

Neque dicas. Si possit subesse falsum illi evidentiæ. Ergo nunquam poterit imperari actus certissimus: quia poterit cogitari, quod sub tali motivo, latere possit falsum. *Non inquam valet*; quia in aliquo iudicio evidenti motivo- rum credibilitatis, dupliciter potest cogitari, quod illi evidentiæ possit subesse falsum. *Primo*, ita, ut cogitet absolute loquendo, posse illi subesse falsum; tamen ut hic & nunc iudicet, non posse subesse falsum. *Secundo* ita, ut iudicet hic & nunc, posse hic & nunc subesse falsum; hoc secundi generis iudicio posito, non potest imperari actus certissimus: quia hic & nunc habet probabilitas oppositi: si autem priori modo cogitetur, poterit imperari hic & nunc actus certissimus; quia potest habere hic & nunc iudicium certum. *Sed insuper*

RESPONDETUR Objectioni. Evidentiæ ex duplici principio fundari posse. *Primo*, ex principio negativo, quod scilicet res non implicet contradictionem, quæ evidentiæ est impropria, secundaria, & potius negatio, luminis, in oppositum. Vocari inquam potest Evidentiæ Secundaria: quia illa v. g. propositio: Omne totum est majus sua parte, non tantum senotifi-

cat, sed etiam aufert lumen omne quo clarescat intellectui, partem, posse esse æqualem toti. Quæ ablatio luminis, potest vocari Evidentiæ Secundaria, utpote effluens ex prima. Cum ergo etiam hoc principium: Non implicat contradictionem, auferat opposito evidentiæ, quæ clarescere possit, & apparere intellectui, tanquam impossibile, sit, ut illud principium adferat evidentiæ secundariam, quæ simul est evidentiæ impropria: quia non est illustratio positiva connexionis prædicatorum intrinsecorum, quod ad evidentiæ propriam requiritur, sed mera negatio luminis. Vocari etiam potest hæc evidentiæ extrinseca: quia non adfert lumen in se & evidentiæ. *Secunda* Evidentiæ, est Primaria & Intrinseca; quæ est inclusa in principiis lumine naturæ notis, vel in propositionibus ostendentibus connexionem prædicati cum subiecto, in illa metipsum. Vocatur autem hæc evidentiæ propria, quia tale simpliciter & sine addito, semper dicitur tale proprie. Cum ergo descripta evidentiæ sit evidentiæ simpliciter, & sine addito, sit, ut vocari possit evidentiæ proprie: præcipue cum sit inclusa in ipsa metipso, ad eodque illi appropriata, tanquam aliunde non orta; vocatur item Primaria, quia est ex ipso esse, non verò ex negationibus, consequentibus esse; esse autem, semper est primarium, in eo, cujus est. Vocatur item intrinseca, quia ostendit intrinsecam connexionem, modo alias supra explicato. Hinc in forma solvendum est argumentum. Quod scilicet fideles cognoscant Mysterium v. g. Trinitatis, esse verum evidentiæ extrinseca; hoc est orta ratione alicujus conjuncti cum Mysterio fidei; & evidentiæ secundaria, hoc est, adimente possibilitatem & veritatem opposito; licet non sit vera evidentiæ intrinseca: etenim motiva credibilitatis, non sunt Mysteriis fidei intrinseca, & tamen illa sola, habent evidentiæ.

INSTABIS. Bona est hæc consequentia. Hoc objectum est evidenter impossibile, Ergo est evidenter incredibile. Ergo etiam hæc alia erit bona. Hoc objectum est evidenter credibile. Ergo est evidenter possibile. Consequentia probatur. Quia ab opposito consequentis bene arguitur ad oppositum Antecedentis. Unde etiam ab hac prepositione Petrus currit. Ergo movetur, bene arguitur, Non movetur, Ergo non currit. In præsentia autem res eodem modo se habet; Nam evidenter credibile, opponitur evidenter incredibile, poniturque in Consequentis; Jam autem in Antecedenti ponitur evidenter impossibile, cui opponitur evidenter possibile, hinc ad illud argumentatio valebit.

RESPONDET Bannez, & cum eo Lugo. Ab opposito Consequentis valere argumentationem ad oppositum Antecedentis, si illud oppositum sit contradictoriè oppositum, non vero si contrariè. Et sic non valet hæc argumentatio, si ex hac propositione: Petrus est homo. Ergo est

(m) 2 animal

animal: inferas, Petrus non est animal. Ergo est brutum; idque ideo quia Ly Brutum non est contradictoriè, sed contrariè oppositum homini. Cum ergo in prædicta argumentatio sit non nisi illatio ad contrarium, consequenter non erit legitima. Certè enim evidenter incredibile, non est contradictoriè oppositum evidenter credibili, sed non nisi contrariè. Subdit postea Lugo quomodo illa illatio formari deberet eamque sic format. Hoc objectum est evidenter impossibile. Ergo est evidenter incredibile. Item, hoc objectum non est evidenter incredibile. Ergo non est evidenter impossibile. Deinde concessa hac prima illatione. Hoc objectum est evidenter impossibile. Ergo est evidenter incredibile illa illatio secunda: Hoc objectum est evidenter credibile. Ergo est evidenter possibile; distinguendum debet. Hoc objectum est evidenter credibile evidentiâ intrinsecâ Concedo: evidentiâ intrinsecâ Nego: consequenter est etiam evidenter possibile evidentiâ extrinsecâ non intrinsecâ. Explicatio distinctionis ex dictis supra colligitur.

OBJICITUR Quartò. Implicat in terminis, esse aliquid evidenter credibile; quia implicat esse fidem, & tamen evidentem. Sed credibile denominatur à fide, sicut visibile denominatur à visu, sensibile à sensu, ita credibile à creditione, seu fide. Ergo si fidem implicat esse evidentem, implicat etiam credibile aliquid, esse evidens.

RESPONDETUR. Implicare fidem esse evidentem evidentiâ desumibili ex ipsomet motivo & proportionata certitudini fidei ut dictum supra; potest tamen fides esse evidens evidentiâ aliunde petita. Quod attinet ad paritatem duplici via ei satisficit. Imprimis. Visibile & alia similia denominativa, vel possunt considerari radicaliter & fundamentaliter, vel proximè & formaliter; formaliter considerata, denominantur à visu, radicaliter accepta, non denominantur à visu, sed à sua entitate, seu proprietate intrinseca, quæ est virtus quædam materialis, motiva sensus; sic etiam credibile formaliter denominatur à creditione seu fide, sed non credibile radicaliter, quia credibile radicaliter, est ipsum meritum movendi ad assensum certissimum, idque ob veritatem primam.

Alia via satisficit. Distinguenda est visibilitas & visio, prior enim præcedit posteriorem, prior tenet se ex parte objecti, posterior à parte potentie. Negatur ergo rigorose loquendo, visibile denominari à visu, sed à visibilitate; ita etiam aliud est creditio & credibilitas, creditio enim est idem quod fides actualis, credibilitas autem, est quid antecedens fidem, & distinctum realiter ab eadem, & insuper etiam ab ipso motivo, & ab hac credibilitate, rigorose loquendo, denominatur credibile.

OBJICITUR Quintò. Motiva credibilitatis vel singula possunt fundare illud imperi-

um, vel non nisi simul sumpta. Sinon nisi simul sumpta. Ergo in rudibus non dabitur assensus fidei: quia nesciunt omnia motiva singula sufficere. Ergo etiam Hæretici habebunt motiva sufficientia pro suis sectis.

RESPONDETUR. Regulam universalem dari non posse, aliquem convincit non nisi unum, credibilitatis motivum, alios plura. Quod ad Hæreticos attinet, si sint materiales, possunt moveri pro sua secta aliquo motivo credibilitatis, et subjecto, applicante illud, sectæ, non ex objecto. Si autem sint formaliter Hæretici, ne uno quidem prudenter & convictivè moveri possunt: non enim potest id illis esse evidens moraliter, cujus oppositum & aliter se habens, putant in re esse.

ADDO. Differentiam erroris Manichæi à doctrina exigente evidentiâ motivorum credibilitatis. Convenit utraque pars in hoc, quod exigit evidentiâ; sed discrepat in substantia evidentiæ: quia communis sententia exigit evidentiâ Extrinsecam objecto fidei: Manichæi Intrinsecam. Differunt idem in modo exigendi: quia Manichæi dicebant, non posse esse quidquam objectum fidei Divinæ, nisi quod in se sit evidens; Communis hoc sententia non dicit.

Punctum Difficultatis 4

Danturne aliqui assensus Fidei infirmi?

RIpalda, cum posuisset hic d. 6. art. 43. objecta nostræ fidei esse evidenter credibilia, semperque iis præinformari assensus fidei perfectos & firmos, tandem n. 58. ponit aliquos esse assensus fidei infirmos, qui non supponunt credibilitatis evidentiâ.

DICENDUM est. Non dari assensus infirmos fidei, qui non supponant evidentiâ credibilitatis.

PROBATUR Primò. Implicat assensus fidei infirmi. Ergo & qui non supponant evidentiâ credibilitatis; cum ex eo deberent esse infirmi, quia illam non supponerent. Antecedens probatur. Et essent assensus illi fidei infirmi ut supponitur, & non essent infirmi; quia innituntur veritati primæ, & saltem implicite noscunt se inniti veritati primæ; & si, ita innitentes illi veritati, assensus, essent infirmi, & inniterentur illi veritati, ut supponitur, cum sint actus fidei, & non inniterentur; quia si inniterentur veritati primæ illi assensus infirmi, hoc ipso non essent infirmi; quia omni assensui noscenti se moveri hoc motivo, tribuit motivum sicut se; ita & omnes suas rationes formales, adeoque & suas firmitates objectivas & infallibiles, ut ostendit Inductio; probatur ratio, quia illorum effectuum communicatio, in ipso includitur motivo: Hinc si illud motivum communicat se assensui, movendo illum com-

municat omnia sua, consequenter & firmat, cum ipsum firmare motivi, sit movere motivi; adeoque si ille assensus fidei innititur veritati primæ, evadit assensus firmus. Et certè sicut non datur ulli actus scientiæ infirmi, & si infirmi sint, hoc ipso assensus scientiæ non sunt, cur ergo idem non dicetur de fide.

Idem medius terminus sic proponitur: Infirmitas illa fidei, vel est ex parte objecti motivi: & hoc non, quia tam in firmis, quam in infirmis actibus fidei, idem est motivum; Vel est ex parte penetrationis motivi, & tunc, vel experitur se moveri veritate primâ vel non experitur, si non experitur, ergo non credit: creditio enim formalatur veritate primâ. Si experitur, Ergo habet eandem, licet fortè non gradualiter, firmitatem, ac in actibus firmis; quia etiam in actibus firmis, substantialis ut ita dicam firmitudo, desumitur ex fonte veritatis primæ, quæ informat, etiam illum actum, per te infirmum.

RESPONDEBIS. Infirmitatem hanc sumi, ex vi ipsorum motivorum credibilitatis non evidentiæ, respectu hujus Mysterii.

CONTRA. Tum quia; hoc ipso ille adhuc actus fidei non debet dici infirmus, sed firmus: quia ille actus non potest esse infirmus, qui hæc facit quod firmus, imò est firmior actu firmo: quia habens debiliores vires, facit hoc quod majores faciunt. Et sicut debilis non est exercitus quinque millium, qui facit hoc, quod exercitus decem millium, ita & in præsentia: Tum quia posito illo defectu evidentiæ motivorum credibilitatis, non potest inferri debilitas actus fidei, sed debilitas assensus ad motiva credibilitatis, quia fides non respicit motiva credibilitatis, tantum rationem sui motivam. Tum quia posita illa infirmitate assensus ad motiva credibilitatis quæ appellatur infirmitas extrinseca fidei, quomodo stante illâ, poterit imperari actus firmissimus firmitate fidei. De quo supra actum.

PROBATUR SECUNDO: Ex principiis Rip. Assensus fidei firmi, supponunt per se evidentiæ credibilitatis. Ergo & assensus infirmi eundem supponent. Consequentia Probatur. Ideo assensus fidei firmi supponunt per se evidentiæ credibilitatis, quia supponunt affectum credendi, adeo constantem, ut nullam admittat formidinem; potiusque eligat mori, quam objecti veritatem negare; sed etiam in assensu illo, qui supponitur infirmus, est affectus constans credendi, non admittendo formidinem & dubietatem, & cum affectu moriendi pro illo quod credit; si enim admitteret formidinem, quomodo esset firmus firmitate fidei. Et si non haberet illum affectum moriendi. Ergo dantur aliqui actus veræ fidei, pro quo non teneretur homo mori: dabiturque fidelis, qui non debeat apprehendere plus veritatem primam quâ movetur, quàm vitam suam, quod tamen concedere videtur difficile.

RESPONDET RIPALDA: Non esse necesse ut ratione omnis actus fidei, fidelis debeat esse

paratus mori, quod ipsum probat. **DEUS** est dignus amore efficaci opposito omni offensæ etiam veniali, tamen amatur amore efficaci, solum ad vitanda mortalia, & non venialia. Ergo similiter quamvis fides digna sit prædicto affectu, poterit amari honestè, alio minus efficaci, sed imperfecto; potestque fideli non occurrere tota obligatio & dignitas fidei, saltem ex defectu inculpabilis considerationis, vel ex defectu scientiæ motivorum.

CONTRA. Licet ex accidenti posset aliquis non esse resolutus ad moriendum ob suum actum fidei, ex objecto tamen, & ex meritis motivi, debet ad hoc esse resolutus; quia non est major ratio de uno actu, quàm de alio, cum uterque eodem motivo moveatur. Jam autem si darentur actus fidei infirmi ex merito objecti, non deberet esse homo resolutus ad moriendum. Paritas adlata de amore non tenet: quia ut dictum aliàs, substantialis Charitas salvari potest, etiam si non fiat detestatio venialium, substantialis autem ratio fidei salvari non posset, nisi sit actus certissimus, quia non supremæ veritati innitens. Sed de hoc ut dixi aliàs actum.

PROBATUR TERTIO. Dantur actus fidei infirmi. Ergo non dantur actus fidei infirmi. Est Consequentia quam vocant mirabilem, ut dixi repetito aliàs, cujus reducendæ ad formam syllogisticam rationem, unam & alteram hic trado.

Cavendum hic est ne probetur Consequens potius quàm Consequentia, probabitur Consequens non nisi: si probetur v.g. Non dari actus fidei infirmos. Probabitur autem Consequens & Consequentia, si non tantum probetur non dari actus fidei infirmos, sed ideo non dari, quia dantur; qui modus arguendi quoad modum est novus, sed in antiquis principiis Dialecticis stabilis. Hic autem modus probandæ Consequentia, variis erit, ex variis sensibus, illius factæ illationis.

PRIMUS MODUS est. Unam contradictoriam ponendo pro Majori, aliam pro Minori, & in Consequentia colligendo utramque. Sic v.g. Non dantur actus fidei infirmi: dantur actus fidei infirmi. Ergo dantur actus fidei infirmi. Ergo dantur actus fidei infirmi, non dantur actus fidei infirmi: estque hæc eadem Methodus, quâ si negetur Consequentia Argumento in forma, arguimus reducendo ad impossibile, & inferendo oppositam contradictoriam. Et hic modus oritur ex primo sensu illius Illationis; qui est, si negas unam contradictoriam, quæ est: Non dantur actus fidei infirmi, negare debes, hanc; dantur actus fidei infirmi. Sed quibus non placet positio enthymematum, in quibus probanda consequentia non Antecedens, non placebit hic modus.

SECUNDUS MODUS est. Assumendo medium terminum & applicando utrique contradictoriæ, demum inferendo utramque contradictoriam,

(m) 3

quæ

quæ si non inferatur probabitur Consequens, non Consequentia. Sic v. g. Non dantur actus fidei infirmi qui non sunt certissimi; dantur actus fidei infirmi qui non sunt certissimi. Ergo dantur actus fidei infirmi, non dantur actus fidei infirmi, quod sic bene probetur Consequentia & non solum Consequens ratio petitur ex sensu ejusdem Illationis. Datis actibus fidei infirmis, sequitur non dari assensus fidei infirmos. Quia autem omnes similes sequelæ probantur per allationem rationis; unde & hic erit adferenda, & cum utraq; illa propositio, habeat se non nisi per modum unius, utraque erit inferenda, & si non inferatur non probabitur negata: quia totum illud complexum quod in re est sequela, inferendum fuit.

TERTIUS MODUS est. Probando per hypotheticum Syllogismum qui non censetur Categoricalis, ne autem incidatur in vitium probati non nisi Consequentis & non Consequentia, Conclusio debet utramque contradictionem colligere. v. g. Ergo si dantur actus fidei infirmi, non dantur actus fidei infirmi: & si non colligatur, utraque contradictio, probabitur solum non dari actus fidei infirmos, quod est probare solum consequens & non consequentiam, ex eo ortam, quod ponat non dari actus fidei infirmos, quia dantur. *Hic de artificio probanda consequentia dictis.*

Illa propositio. Non dantur actus fidei infirmi, & alias similes sic probare poterimus. Si dantur actus fidei infirmi voluntas credendi præcedens actum fidei, vel imperat assensum certissimum, vel non imperat: Si non imperat actum certissimum, Ergo non tantum ex parte motivorum credibilitatis est in illis infirmitas & incertitudo, sed etiam ex parte motivi credendi, cujus oppositum aliàs probatum. Si autem imperat tunc voluntas assensum certissimum, vel præinformatur voluntas quod hoc sit certissimum, vel non præinformatur: Si non præinformatur, Ergo est aliquid volitum non cognitum, Si præinformatur quod hoc sit certissimum, Ergo supponuntur credibilitatis motiva evidentia; quia non apparet ratio, quomodo tunc posset imperari actus certissimus.

Per hoc tamen non Nego, quod dentur actus fidei infirmi hoc sensu; hoc est cum multis in oppositum difficultatibus, quæ tamen ipso exercitio actus fidei contemnuntur; dantur item infirmi gradualiter, hoc est, non æquè omnes intensi, etiam si omnes sint substantialiter firmi, quia certissimo motivo innitentes, & imperati tanquam certissimi.

Solvuntur Objectiones.

Objicit Primò Ripal. Evidentia credibilitatis nostræ fidei, oritur ex consideratione perfecta motivorum; At plures fideles eliciunt actus supernaturales, absque consideratione perfecta eorum motivorum: quia sæpe fideles eliciunt actum fidei instructi à parente indocto, qui non

facit sufficienter intellectum convinci, ejus, qui vellet dubitare; & si tales non credunt fide Divina, major pars populi Christiani, dicenda erit, non credere fide Divina.

RESPONDETUR. Hanc evidentiam oriri ex perfecta consideratione non graduale, sed substantialiter ita dicam, hoc est potente certissimum reddere subjectum. Quæ ipsa perfecta consideratio substantialis, licet non sit perfecta ad subjectum aliud, quod tali consideratione non moveretur, sed est perfecta & sufficiens, ad hoc in particulari subjectum.

INSTAT Primò Ripal. Qui rudes rerum, dum suspiciunt fidem, possunt de cursu temporis ad eam sagacitatem pervenire, cui motivum credibilitatis non sufficiat, quin deinde aliud illis propositum sit; tamen possunt semel acceptam fidem profiteri, repetendo ejus assensus. Occurrentibus item dubietatibus circa fidem, licet fideles non succumbant, inde liberatè tamen eis occurrunt. Si autem haberent evidentiam credibilitatis, non posset cum illa componi ulla dubietas: quia evidentia, physice repugnat, cum omni dubietate. Rursus si alia fides proponatur à Patre, alia à Matre, alia à Patre, qui eligit religionem Catholicam, credendus est veros assensus fidei elicere, quamvis jure possit dubitare de credibilitate Religionis Catholicæ, cum videat plerosque suæ familiæ, oppositum credere, & sibi non occurrunt argumenta, quibus ad credibilitatem Religionis Catholicæ convincatur.

RESPONDETUR. Quibus apparet non sufficiens motivum credibilitatis, quod habeant pro sufficienti: Nego quod possint continuare actum fidei, quia elicerent actum fidei certissimum, sine sufficienti præinformatione. Quod autem inde liberatè occurrat dubietas, id non arguit, de se, inevidentiam. Nego enim quod se non possint compati, indeliberata dubietas cum evidentia, saltem in aliquibus casibus, vel si se non compatiuntur, id non procedit de evidentis moralibus; Nain hæc cum non excludant: Possent oppositi, dant locum, saltem indeliberatè dubietati. Qui Patrem aliàs, Matrem aliàs fidei habet, caluquo sequatur fidem Catholicam, præsupponitur in illo necessariò ex dictis sufficientia evidentia in motivis credibilitatis inclusæ; quibus addit pondus, illuminatio Spiritus S.

INSTAT Secundò. Initio Ecclesiæ multi sunt conversi, sola prædicatione veritatis, absque ullis miraculis; plures item rustici post auditum Evangelium resistunt nostræ fidei, existimantes suam sectam esse prudenter credibilem, tamen possunt si velint ad nostram fidem converteri; quamvis in eorum potestate non sit, deponere errorem, credibilitatis suæ sectæ.

RESPONDETUR. Solus modus prædicandi in his & illis circumstantiis, potest esse sufficiens motivum credibilitatis, saltemque præcedentia miracula, poterunt esse hoc motivum, præsertim cum

cum supponitur adesse vehemens Sancti Spiritus illuminatio, dictans, quod hæc prædicatio, sit Divina. Si autem aliqui non habent motiva credibilitatis evidentiæ, nec possunt, nec debent converti; quomodo enim possent sibi imperare actum fidei certissimum? & quousque supponunt suam sectam esse prudenter credibilem, non possunt sibi imperare actum fidei Catholicæ, certissimum.

INSTAT Tertiò. Innumeri sunt quibus error ita proponitur, sicut nobis fides; tamen propositio illorum errorum, non facit evidentiæ credibilitatis. Ergo nec faciet nostra. Detur item eos homines habere evidentiæ credibilitatis, suæ sectæ, incredibilitatis nostræ; accedat Minister Catholicus, proponat motiva, poterunt illi credere fide naturali, & non habendo evidentiæ, cum Ministri utriusque partis, par sit apud illos Auctoritatis. Idemque contingeret si ad Indos accedat Prædicator Catholicus & Hæreticus, paresque quoad reliqua, & iisdem motivis credibilitatis utentes.

RESPONDETUR. Potest esse ex parte subiecti evidentiæ motivorum credibilitatis etiam quoad errores, non tamen ex parte objecti: nostra autem motiva etiam ex parte objecti, sunt talia: quia in re ipsa, conjuncta huic Mysterio, Casu autem quo propositis erroribus à diversis Ministris, paria motiva proponantur, poterunt apprehendi paria, quoad usque statur in deliberatione; sed eâ conclusâ, convelli debent evidentiâ oppositi; pertinebitque ad Spiritum Sanctum, illuminando, reliqua perficere.

OBJICIT Secundò Idem. Potest esse actus naturalis honestus, assentiendi rebus fidei, cum sola cognitione probabili. Ergo & actus supernaturalis. Antecedens probatur. Quia assensus voluntatis conformis prudentiæ, est honestus; ut autem sit conformis prudentiæ, non exigit evidentiæ.

RESPONDETUR. Etiam fides naturalis per nos est certissima, modo supra explicato, ideo non potest imperari à iudicio probabili, & licet actus aliquis, ut sit conformis prudentiæ, non exigit evidentiæ; falsum tamen est, quod eam nullo modo exigit. Ostensum enim est supra, fore imprudens, imperare actum certissimum, quousque non apparet evidentiæ, illum esse imperandum.

INSTAT Primò. Plerumque evidentiæ impossibilis est.

RESPONDETUR. Circa objecta fidei non esse impossibile; cumque sit requisita ad actum fidei, pertinet ad illuminantem Spiritum Sanctum providere de illa. In aliis tamen materiis, potest esse evidentiæ impossibilis.

INSTAT Secundò. Affectus qui movetur ex honestate credendi Deo, non potest non esse virtuosus: at cum sola cognitione probabilis honestatis, potest fieri actus naturalis, imperans assensum fidei naturalem. Ergo.

RESPONSUM jam. Honestatem credendi, post conclusam deliberationem non posse cum probabili cognitione componi: nec fore virtuosum actum illum.

INSTAT Tertiò. Etiam in statu puræ naturæ teneremur credere Deo loquenti; & tamen tunc esset non nisi iudicium probabile: nam in eo statu non essent miracula.

RESPONDETUR. Superesse alios modos evidentiæ, ipsaque vita Prophetarum dicentium, & Auctoritas, posset esse in certis circumstantiis, evidentiæ moralis, & æquivalere propositioni Parentum, respectu puerorum.

OBJICIT Tertiò Idem. Auctoritas Sacra sæpe meminit fidei infirmæ; dicit enim Chrysostomus, cum S. Thom. in Catena Mar. 9. *Dicamus igitur quoniam multiplex est fides introductoria scilicet & perfecta.* Catechismus Pii V. ante expositionem Symboli admittit, quod fides latè pateat, & magnitudine ac dignitate differat. Gregor. Lib. 72. Moral. cap. 14. aliàs 21. *Ipsa inquit fides plerumque in exordiis suis & nutat & solida est, & jam certissima habetur: & tamen de ejus fiducia, adhuc sub dubitatione trepidatur.* Beda. *Vno eodemque tempore is qui nunc perfectè crediderat simul & credebat & incredulus erat.* Vide reliquos apud eundem Ripal. d. 17. num. 18.

RESPONDETUR. Nomine fidei imperfectæ, appellari à PP. non intensam gradualiter, vel fidem quæ simul multas habet in contra objectiones, licet refellantur & refurentur ipso actu certo. Eodem modo explicandus Gregor. quantum ille intelligi potest de fide imperfecta, hoc est, nondum attingente omnes articulos; subdit enim ibidem. *Pars nunc ejus accipitur, ut in nobis postmodum perfectè compleatur.* Hocque secundo modo explicari debet Beda. August. qui citatur ex epist. 102. non plus vult, quam quod non ii solum credant, qui aliundè scientiis instructi demonstrant sibi aliquos articulos, poliendoque ingenio, ipsa motiva credibilitatis pensculariùs penetrant. Inde tamen non sequitur, dari debere actus fidei infirmos. Catechismus Romanus explicat se ipsum, dum dicit; diversis fidei gradibus eandem definitionis rationem convenire; quæ certè illis non conveniret, si unus assensus esset firmus & certus, alter infirmus.

OBJICIT Quartò. Idem. Honestates objectivæ virtutum moralium, proponuntur interdum à cognitionibus obscuris, non elicitis à fide. Ergo simili notitiâ, poterit moveri affectus fidei supernaturalis.

RESPONDETUR. Transito Antecedenti. Disparitatem esse. Quia actus aliarum virtutum non debent esse certissimi; hinc ad illos potest moveri voluntas, etiam non prælucente evidentiâ & certitudine. Secus est de fide supernaturali; quam ex eo, quia certissima est, diximus

(m) 4 supra

supra, imperari debere, non nisi ex prævio iudicio certissimo.

INSTAT Primò. Sufficit ut firmitas fidei ex parte subjecti sit habitualis; nec tenetur actualiter id expressè velle; quòd velit potius mori, quàm fidem deferere: nam etiam ex virtute veracitatis, tenetur homo esse resolutus potius mori, quàm mendacium committere, & tamen non tenetur ad hoc nisi urgeat necessitas: Ergò idem dicendum de fide.

RESPONDETUR. Sufficere hanc habitualement resolutionem, ita tamen ut illa, secundum meritum objecti haberi possit; non potest autem haberi secundum meritum objecti, si prudenter putetur oppositum esse verum; & licet ad hoc non teneatur, antequam occurrat obligatio; debet tamen esse objectum merens obligationem, quæ obligatio per solum probabile iudicium, non potest induci.

INSTAT Secundò. Possumus ex veracitate recusare potius testimonium probabiliter falsum, quàm mortem. Honestum enim est eligere mori, quàm probabiliter mentiri. Ergo etiam honestum erit, cum sola probabilitate amplecti potius mortem, quàm dissensum fidei.

RESPONDETUR. Hoc argumentum imprimis est contra Ripaldam. Quomodo enim erunt illi assensus infirmi, si vi illorum est homo obligatus potius mori, cum ex hoc deducat Ripald. 6 num. 49. firmitatem fidei, quòd homo sit paratus mori. Disparitas etiam est. Quia in casu Antecedentis, salvatur tota honestas expendendi vitam; In casu autem Consequentis non salvatur. Idque ex eo: quia non est honestum mori pro hoc, quod hoc sit certissimum, (ut certissimum debet esse, si est innitens veritati primæ) cum tamen hoc non nisi probabile putetur. Rursus in casu Antecedentis erit actus ille honestus, quia electione illa mortis, ostenditur ad veritatem affectus, qui est nolle probabiliter mentiri. Jam autem non ostenditur ad veritatem affectus, si velis mori pro hoc, tanquam pro certissimo (quia innitente veritati primæ) cum tamen hoc non sit certissimum per te; sed non nisi probabile. Casu autem quo nulla occurrat ratio pro dissensu v. g. Mysterio Trinitatis, occurrant autem non nisi probabilis motiva pro assensu, ex dictis supra, non poterit imperari actus credenti, qui est certissimus.

INSTAT Tertiò. Cum cognitione probabili aut obicura bonitatis Divinæ, potest elici amor Dei super omnia. Ergo etiam cum probabili cognitione possumus imperare assensum super omnia.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia in Ly: Amare super omnia, non includitur quidquam, quod sit exclusivum probabilitatis non nisi; cum Probabilitas, sit de linea In-

tellectus; & Amare, de linea Voluntatis. Jam autem assentiri super omnia, est exclusivum prædicati probabilitatis; est enim inclusiva certitudo in illo assensu; quæ excludit metam probabilitatem. Quæ exclusio ex dictis fieri non potest, nisi præluceat imperio illius actus, evidentia. Quoniam ipsum Antecedens restringi etiam deberet.

OBJICIT Quintò Idem. Theologicum non est, usum fidei quæ præ cæteris virtutibus necessaria & communis fidelibus est, absque fundamento difficiliorem reddere quàm aliarum virtutum; difficilius autem redditur, si requiratur evidentia motivorum credibilitatis.

RESPONDETUR. Ad esse fundamentum, tum ex illis quæ hinc, tum ex illis, quæ de iudicio probabili & certo, supra dicta.

Continuatur Solutio.

Haunoldus sub his terminis tractat difficultatem: Quod actus fidei, connecti possit cum hoc actu: fortassis Motiva credibilitatis, non sunt essentialiter connexa cum locutione Dei, eò quòd ex suo modo tendendi, sit conjungibilis actus fidei, cum tali formidine; ita tamen ut admittat exclusionem omnis formidinis, quæ proveniat formaliter ab imperio voluntatis, quo illud iudicium excluditur. Ut videre est apud illum lib. 3. n. 254. circa quam illius positionem.

VIDETUR imprimis immeritò supponere, quòd habeant motiva credibilitatis essentialem & necessariam connexionem, cum locutione Divina, & Ratio est. Tum quia quæ habet essentialem cum aliquo connexionem; ea separari à se non possunt; Jam autem potest esse locutio Divina, & Deus nolle firmare eam per motiva credibilitatis, possuntque & ipsa motiva credibilitatis poni à Deo, sed non titulo credibilitatis motivorum, sed aliis de causis, Deo placituris. Tum quia si ipsa motiva credibilitatis, habent non nisi evidentiam moralem, quæ manifestant hanc propositionem *Deus dixit*, quomodo habent essentialem connexionem cum Locutione Divina. Tum quia essentialis connexio, est connexio Metaphysica, connexio autem Metaphysica aut stat in identificatione, aut in Relatione Transcendentali. Ostendit hoc clauductio. Jam autem motiva credibilitatis, nec sunt identificata locutioni Divinæ, nec apparet unde ad illam dicere debeant Relationem transcendentelem.

VIDETUR rursus immeritò supponere; Possit conjungi cum actu fidei, hunc actum *Fortassis ita iudicando fallor*. Ratio. Nam si subsequi debet imperium voluntatis exclusivum omnis formidinis, deberet illi præluceat motivum illius imperii, quod certe non exhibetur per illud iudicium. *Fortassis ita iudicando fallor*.

VIDETUR denique. Non satis explicare men-

R. P.
THE MLOD
ZIANOWSKI
Tom de Z.
D. VI

mentem suam Auctor. Quia & admittit tale Judicium stans cum actu fidei, hoc enim intendit, & non admittit, quia dicit ab imperio voluntatis judicium illud excludi, & quia post imperium voluntatis, tum primum sequitur Actus fidei, jam ille non stabit cum tali judicio, sed reperiet exclusum. *Pensanda nihilominus sunt ejus argumenta.*

OBJICIT Primò à Pari. Dum assentior aliquid Petro testificanti, & credo illum verum dicere, possum simul habere formidinem expressam per hæc verba: *Fortassis tamen sic credendo fallor.* Ergo etiam dum judico hæc motiva esse essentialiter connexa cum locutione DEI, possum habere formidinem significatam per hæc verba. *Fortassis ita judicando fallor.*

RESPONDETUR. Imprimis disparitatem esse, Quia cum assensus fidei humanæ non debeat esse certissimus, poterit compari aliquam incertitudinem; adeoque & illud judicium: cum tamen actus fidei debet esse certissimus. Rursus si assensus fidei humanæ sit ita exprimibilis, verum fortè dicit Petrus, poterit stare cum illa formidine, sed si absolute putet verum esse stante illo motivo, & non refutato, non poterit haberi illud judicium: *Fortè fallor.*

INSTAT Primò. Possunt prædicta illa duo judicia secum stare, non enim sunt contradictoria. Et certè hæc sunt judicia contradictoria. *Hæc motiva sunt essentialiter connexa cum locutione divina; Hæc motiva non sunt essentialiter connexa cum locutione divina; sed hoc secundum, non est illud judicium formidolosum.* *Fortassis fallor judicando, quod sint essentialiter connexa; & sicut possum dicere: Petrus verum dicit, quamvis ita judicando fortassis fallor: quamvis itari non possint hæc duæ secum.* Petrus verum dicit. Petrus verum non dicit. Ita & in præfenti idem dicendum.

RESPONDETUR. Hæc duæ propositiones. *Hæc motiva sunt essentialiter connexa cum locutione Dei.* *Fortassis fallor judicando quod sint essentialiter connexa;* voce quidem & terminis non sunt propositiones contradictoriæ, secundum tamen suam objectivam rationem sunt contradictoriæ. Ly enim sunt connexa, supponit hic pro assentior, affirmo, certò teneo, cui tamen certò teneo, cui firmiter assentior, secundum objectivam rationem opponitur contradictoriè. *Fortassis fallor judicando.* Hinc si quis absolute dicat, Petrus verum dicit; non verò cum diminutive particula, fortè verum dicit, non poterit judicium habere: fortassis fallor judicando quod verum dicat. Denique transeat hoc totum, quia si hoc judicium excluditur per imperium voluntatis, jam non stat cum actu fidei, licet præcedat per modum tentantis.

INSTAT Secundo. Judicium quo quis judicat actum fidei esse essentialiter connexum

cum objecto, non minùs est judicium certum, quàm judicium quo judico, hæc motiva esse essentialiter connexa cum locutione Divina, & tamen illud judicium, licet habeat intrinsecam repugnantiam cum judicio contradictorio: *Actus fidei, non est essentialiter connexus cum objecto,* non tamen habet intrinsecam repugnantiam cum judicio formidoloso: *Fortassis fallor in meo judicio;* est enim hic actus opinativus. Ergo & cum hoc actu. Hæc motiva sunt essentialiter locutio DEI, stare poterit prædicta formido.

RESPONDETUR. Quidquid sit de legitimitate hujus exempli. (non enim videtur iste actus opinativus) Disparitas est. Quia cum assensus ille: Actus fidei est essentialiter connexus cum objecto, sit assensus non certissimus sed formidolosus, & opinativus; ut ait Haunoldus, stare poterit cum judicio formidoloso; assensus autem fidei, non est opinativus, adeoque exclusivus erit illius judicii.

INSTAT Tertiò. Motiva suadentia, Immaculatam conceptionem Beatissimæ, merentur judicari esse talia, quæ non possent à Deo permitti, nisi essent connexa cum objecto. Atqui cum hoc ipso judicio posset stare judicium formidolosum reflexum, quia necdum est de fide. Ergo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cum Immaculata conceptio nondum sit articulus fidei, benè cum illo judicio adeoque cum pia opinione, stare poterit formido. In præfenti autem agitur, an formido stare possit, cum actu fidei.

OBJICIT Secundo. Obscuritas motivorum in hoc consistit, quod non habeant vim extorquendi consensum & necessitandi intellectum. Ergo potest assensus conjungi cum judicio formidoloso reflexo.

RESPONDETUR. Non videtur esse phrasis apta, tribuens motivis credibilitatis obscuritatem; eam cum sint evidentia moraliter, non potest illis obscuritas tribui, quantumvis non sint ita evidentia, atque sunt evidentia Principia Metaphysica, quia etiam Principia Physica, non sunt æquè evidentia, ac sunt evidentia Principia Metaphysica, & tamen hoc non obstante, Principiis Physicis, non potest tribui obscuritas. Sed quidquid sit de hoc. Concedo quod cum assensu de motivis credibilitatis, possit conjungi judicium formidolosum, sed nego posse conjungi cum actu fidei, de quo lis est; ad quem ipsum actum fidei, non potest procedi sine imperio voluntatis, imperante actum firmissimum; quod ipsum imperium, præsupponit refutatam esse illam formidinem, contentante se se intellectu, evidentia illa morali, quæ excludit illam formidinem. Quæ autem sit differentia inter actum evidentem & obscurum, ea petatur ex dictis de hac materia.

OBJI-

OBJICIT Tertiò. Potest DEUS alicui revelare suam prædestinationem, hæc revelatio non potest consistere in locutione passiva, quæ sit essentialiter locutio Dei, sed debet consistere in signis, quæ quidem hic & nunc debent credi esse locutio Dei, sed debent consistere in signis, quæ quidem hic & nunc debent credi esse locutio Dei, absolute tamen possent existere, quin essent locutio Dei. Ergo potest dari actus fidei, quo homo suam prædestinationem crederet, cujus motivum formale esset locutio passiva, non essentialiter talis. Minor probatur. Si revelatio illa esset essentialiter Divina, non posset homo illi discredendo aut nolendo credere, peccare mortaliter, sed debet posse non credendo peccare mortaliter; quia agnoscit obligationem credendi. Ergo. Major probatur. Si enim posset peccare, nolendo credere, tale peccatum per suum essentialiter prædicatum, penderet ab illa Revelatione. Ergo esset peccatum mortale essentialiter impunitum pena æternâ, aliâs falsificaretur Revelatio Divina.

RESPONDETUR. In nostris principiis hoc non habet difficultatem; quia in nostris principiis Revelatio passiva; non est motivum formale fidei. Sed quidquid sit de hoc. Quamvis locutio passiva non sit essentialiter talis, quia tamen est inductiva evidentiæ morali, quod sit locutio Divina passiva, vi illius evidentiæ fundabit imperium voluntatis, quod excludet omnem formidinem, adeoque jam non stabit illa, cum actu fidei. Cui ipsi revelationi, posset homo discredere, sed illa discreditiō auferret jam ab illo actum fidei, adeoque cum actu fidei non staret; illeque homo posset quidem discredere illi revelationi; sed stante actu fidei, non est discrediturus, licet posset discredere; sicut posset aliquis resistere gratiæ efficaci, non est tamen restitutus: si non est discrediturus, non erit essentialiter impunitum illud peccatum. Possetque illa revelatio falsificari, cum non auferat libertatem, licet non sit falsificanda. Quamquam rigore loquendo, non debet dici quod posset falsificari, sum enim non revelarit illum non posse damnari, sed tantum non esse damnandum, illo posse peccare, non evadit potens falsificari illa revelatio, cum non dixerit revelatio, non posse sibi discredi liberè, licet revelet non esse sibi discredendum. Est præ oculis habenda instantia, quomodo gratia efficax, prædestinatio, scientia visionis, & conditionata, de actibus nostris liberis, falsificari possit.

INSTAT. Tridentinum Sess. 6. cap. 13. instituit, debere nos habere firmissimam spem in auxilio Dei; & tamen addit. *Formidare debent.*

RESPONDETUR. Firmitas spei ex modo tendendi potentia volitiva circa tale objectum, non excludit formidinem, unde nec tribuitur illi certitudo, ut actibus intellectus, nisi figurata;

nec habentur motiva credibilitatis, inductiva evidentiæ morali, quod aliquis sit prædestinatus, licet si hoc sibi esset revelatum, non deberet formidare, cum formidinem illam exigat Tridentinum, ob defectum revelationis, quod aliquis sit prædestinatus, quod alicui sint dimissa peccata, &c. Et quia modus tendendi intellectus involvit certitudinem, adfuntque motiva credibilitatis & revelatio: hoc ipso debet excludi formido.

Punctum Difficultatis.

Qualia sint defacto hæc motiva?

QUÆRES. An fideles defacto habeant moralem evidentiā de rebus nostræ fidei? Affirmat Gran. hic tr. 2. d. 4. n. 4. Negat autem Lugo disp. II. S. 1. à n. 39.

ASSERO Primo. *Habere.*

RATIO. Quia habetur evidentiā motivorum credibilitatis ut probatum supra. Ergo habetur evidentiā de rebus nostræ fidei, & de Divina revelatione; ad hoc enim præstandum ordinatur motiva credibilitatis. Tum quia si non haberent fideles defacto moralem evidentiā, non haberent ullum fundamentum imperandi sibi assensum certissimum. Tum quia tota ratio Lugonis in oppositum stat in hoc, quod non habeatur evidentiā de rebus fidei tanta, quanta v.g. de existentia Indiarum; ex hoc autem non potest inferri, quod intulit num. 41. nempe defacto non haberi moralem evidentiā de rebus nostræ fidei: quia hoc est argumentari, quasi à negatione qualitatis, quæ argumentatio non tenet.

ASSERO Secundò. *Ex parte subjecti non haberi tantam in aliquibus evidentiā, quanta v.g. de existentia Indiarum.*

RATIO. Est ipsa experientia. Et quia termini ipsi suadentes evidentiā existentia Indiarum, facilius movent & trahunt, quàm termini, quod hoc Deus dixerit.

ASSERO Tertiò. *Ex parte objecti majorem evidentiā haberi de revelatione facta, quàm v.g. de existentia Indiarum.*

RATIO. Quia id genus testimonii quonitur existentia Indiarum, non est comparandum miraculis Martyris & aliis.

DICES Primò cum Lug. Experientiā constat facilius posse aliquem, imprudenter si velit, dubitare de rebus fidei, quàm de existentia regionis Indiæ, cum plures sint, qui de facto à fide simul deficiunt; nemo autem negat existentiam Indiarum.

RESPONDETUR. Excessum evidentiæ ex hoc præcisè capite taxari non debere, quod minus negari possit etiam imprudenter: quia aliàs sequeretur evidentiā de existentia Indiarum, majore

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. Z.
D. VI

maiores esse evidentiâ principii etiam lumine naturæ noti: nam rudes negant illa interdum, ex non penetratis terminis: negantque v. g. Totum esse majus sua parte, si comparent caudam gliris, cum residuo ejus corpore. Illa ergo convictio, si quæ major est, tenet se à parte subjecti; quam non negamus; nec tamen inde sequitur majorem esse evidentiâ moralem Indiarum, quas præsumitur neminem negare; licet forte dentur rudes qui illas negent, quousque v. g. apprehendunt debere illos cadere ad cælum, si nobis oppositi pedibus ambulant. Rursus in præsentî condistinguenda sunt duo. Primò. Evidentiâ motivorum credibilitatis. Secundò. Applicatio istius evidentiæ ad hoc in particulari Mysterium fidei; Isti præcipuè Hæretici, qui post fidem semel susceptam negant eandem; non negant esse evidentiâ motiva credibilitatis, nec negant fidem Christianam miraculis v. g. & Martyrio crevisse; sed tantum negant illa huic in particulari applicari posse: quæ illorum negatio augeatur obscuritate revelationis, augeatur passione, & depravato animo qualis passio non movet ad negandas Indias; præcipuè autem cum sub sensum cadere possit; An sint Indiæ, volenti illud pergere; non cadunt autem sub sensum prædicta Martyria vel miracula; hinc ex parte subjecti, citius negari possunt motiva credibilitatis, quàm Indiæ, non ex parte objecti.

DICES Secundò Cum eodem. Quantumvis fideles, dum fideles sunt, parati sint ad negandum potiùs Indias quàm fidem; hoc tamen provenit ex pia affectione & imperio voluntatis, captivantis intellectum in obsequium fidei, quo imperio cessante, intellectus sibi relictus, faciliùs posset dubitare de rebus fidei, quàm de existentia Indiarum.

RESPONDERI potest ex dictis. Quod hic agatur præcisè de solis motivis credibilitatis & eorum evidentiâ, ad quod non indigemus piâ affectione; sed hæc sequitur post assensum evidentiæ motivorum, & requiritur non nisi ad judicium de objecto fidei. Sed quidquid sit de hoc. Negamus quòd secundum exigentiam meritorum objecti, quod est evidentiâ motivorum credibilitatis, non debeat esse homo paratus potiùs discredere Indiis, quàm non assentiri illis motivis; licet oppositum contingat ex aliquo accidendi.

DICES Tertiò. Quamvis major evidentiâ de Indiis habeatur, quàm de rebus fidei, hoc tamen non oritur ex eo, quòd fundamenta nostræ fidei minora sint: sunt enim multò majora, scilicet veracitas & testificatio Divina. Sed ex eo, quòd minùs clarè nobis proponantur, quàm fundamenta ad credendum existentiam Indiæ.

RESPONDETUR. Hoc argumentum confundere evidentiâ motivorum credibilitatis, assensumque illis cum assensu fidei: nam assensus

motivorum credibilitatis, non innititur veracitati Divinæ & testimonio; probasse autem debuerat, magis convictivæ esse rationes, quæ suadent existentiam Indiarum, quàm sint rationes, quæ suadent motiva credibilitatis esse evidentiâ. Asserta autem procedunt de assensu ob evidentiâ motivorum credibilitatis, illismet ipsis præbito, quamvis relatè ad revelationem: non verò de assensu præbito ipsi revelationi. Interest autem hoc inter assensum de existentia Indiæ, & inter assensum de revelatione, quod idem omnino motivum, quod est mihi evidens, & sit motivum assentiendi existentia Indiarum, & sit motivum assensus exhibendi, ipsi illi evidentiæ. Jam autem in assensu fidei motivum assentiendi non est illud quod est nobis evidens: nempe motiva credibilitatis; sed dictio Dei in evidens. Hinc fit ut comparando duos illos processus assentiendi Indiis scilicet & objecto fidei, semper assensus objecto fidei, tandem definit in obscuritatem, non verò assensus Indiarum: præsumpta enim evidentiâ physica & ocularis, quam unusquisque potest habere de existentia Indiarum habentque illam tot alii, communicant evidentiâ assensui, de existentia Indiarum.

DIFFICULTAS II.

De ipsis motivis credibilitatis.

CONSULE de hac materia Tannerum, & ante illum Valent. hic q. 1. p. 4. brevius habet Lugo d. 5. S. 4. Amicus d. 3. S. 2. Pont. d. 28. n. 40. sed diffusissimè & enodatè Bosius, de signis Ecclesiæ. Perfringo aliquo.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur hæc motiva.

I. INcredibile est quòd DEUS ita sit suæ gloriæ incurius, & tantus defector animarum, quin habeat saltem aliquam collectionem hominum rectè de Deo sentientium, & rectè de illo docentium, quæ non alia est nisi Christiana; perpende enim varia absurda in institutis, moribus, qualitatibus, Ethnicismi, Mahometanismi, Hæreticismi; de quorum ultimè hoc addi potest ostendendo solam Ecclesiam Catholicam esse classem rectè de Deo sentientium, & docentium. Cum constet per Evangelium fidem Christi non defecturam fuisse; antequam Hæresiarum primi inciperent, quod regnum, quem Episcopatum, suæ professionis, præfuisse ostendere potuerunt: quod norat novam illos fidem adeoque non Christi induxisse; nec possunt provocare ad occultè credentes: qui enim illi præfuerunt Hæresiarum, & non primum ab illis

illis perversi sunt? & tamen fides CHRISTI temporibus, ad consummationem seculi durat; & si nunc potest provocari ad Ecclesiam visibilem v. g. Lutheranorum, ante non poterat ad illam provocari, jam alia est, & mutata Ecclesia, facta ex invisibili visibilis, aut figmentum est, fuisse illam ante doctrinam v. g. Lutheri, solumque id excogitatum ad defendendum errorem, quod non novam fidem inchoavit. Eò recidit illud. Poguslaus Leszizynski Thesaurarius post Procancellarius Regni, olim Hæreticus, adierat templum suæ sectæ, advertit in arcu fornicem sustentante (primi ut ajunt chori) multum pulveris, quaerit cur hic pulvis non submovetur? deturpat locum? Et ecce submussitavit Catholicus Senex; antiquior est iste pulvis, quam sit hæresio quæ istud templum modo possidet. Inde illi prima injecta cogitatio mutandi sectam, in fidem Catholicam.

II. Tota dignitas naturæ rationalis creatæ, stat intellectu alta, & probis volitionibus, tanquam principiis rectè agendi; quæ pars mundi ita habet cogitationes altas de Deo, ac Catholica Ecclesia? expende quid non docet de Trinitate, Incarnatione, Eucharistia, Justificatione; ad quæ intellectus nullus suapte natura pertingere potest: quod ipsum ostendit hanc collectionem specialiter à Deo illuminari; & si tanta alii de Deo cogitant atque nos, proponant illa. Cùmque tot sæculis contra tot articulos institerint oppositi, nullus unquam convulsus, nullus ea propter limitatus, cujus oppositum in se est. Quod attinet ad dogmata practica, tantæ sunt excellentiæ prout ab Evangelio proponuntur, & prout leguntur in affectibus SS. infundatis Evangelio, ut stupeat homo ea omnia expendens. Legantur affectus Chrysostomi, Augustini, Bernardi, Bonaventuræ, & non paucorum ex Recentioribus; quod notat Deum esse cum hac Ecclesia, illique præfidere sanctis suis illuminationibus & inspirationibus: quid simile in libris Ethnorum, Alcorano. Hæreticis Scriptis. Unde & Andreas Przyemski olim Hæreticus postea Catholicus & Castellanus Culmensis, dicebat se, hoc, per motum, motivo credibilitatis, quia postquam omnium Sectarum præcipuos evolvisset Auctores, & postea Catholicos, advertit semper sectarios aliquid derogare Deo, solam Catholicam Ecclesiam plus præ aliis tribuere.

III. Sumus tam distiti locis, moribus & affectibus, omnes concordamus in articulis. Et si dicant oppositi se concordare in articulis principalibus; in hoc ipso discrepabunt, quinam sunt principales: & si articuli fidei sunt, omnes principales sunt: quia omnium dignificativa veritas prima. Cùmque decernit Ecclesia aliquid esse de novo explicitè credendum, tanto consensu obediunt, tantæ doctrinæ viri: & si qui disobediunt, longè sunt inferiores. Numquid enim

enim Pelagio non fuit doctior Augustinus? Luthero tot alii Doctores? Comparantur librorum inter se, subtilitas tractandi: quæ omnia notant Deum curare partes hujus Ecclesie. Imò cùm primum Hæresiarchæ magno patrum multos traherent, sensim defecerunt, ut sciret ex numero Hæresum. Fides autem Catholica semper mansit; & si ab initio sectis adhærebatur fervide, facile id fuit, quia ordinariè lantates inducebant.

IV. Quod unquam regnum crevit per hoc quod deleteretur & vinceretur? nisi Deus miraculose illud propaget & servet; quod ipsum est signum morale, Deum stare ab hac Ecclesia. Id nostræ convenit, in qua ipsorum Martyrum numerantur undecim milliones ex Chronologia Ecclesiastica. Accipimusque per historias & relationes ipsorum etiam Hæreticorum, nostrates in Indiis pro fide mori, itemque inter Hæreticos & quidem tanto numero, & tanta successione, quod Hæretici de suis, ne per figuram quidem audent recensere.

V. Magnificientia interna & externa Ecclesiæ. Quod attinet ad magnificentiā externam. Scimus in Scriptura & in lege Moysi quantā magnificentiā res Divinæ tractatæ in templo Salomonis, & quanti pretii fuit calula sacerdotis ad tempora Moysi fabricata; hanc ipsam magnificentiā, Deo ipso, volente & dirigente. Quæ autem magnificentiā Ecclesiæ Romanæ, non solum Romæ, sed & in aliis regionibus, ad quam semper rediit, si forte fuit bellis interrupta. Quid autem simile apud Hæreticos? nec debet esse quiddam simile, cùm non ex nutu Dei, sua admittunt. Quis unquam honestorum Hæreticorum voverit ad genethliacam orationem, ut suus filius, fiat Prædicator aut Minister verbi? in Catholica autem Ecclesia, etiam Regius sanguis Religionibus se mancipiat, & quidem repetito, & tanto numero, & illibata virtute. Quæ & quantā est magnificentiā Ecclesiæ ex tanta regum & principum tamque sincera, tot, ac tam variis actibus, præstita reverentia? quam quis alius nisi ipse Deus acuit. Quod attinet ad magnificentiā & splendorem internum; ille virtutibus & eruditione stat; quid doctus & eruditus Ecclesia Romana? adeantur catalogi librorum & auctorum. Idque genus hominum quod ipsi vel maximè contemptibile putant, nempe scholastici Theologi, ita omnia fundamenta illorum enervant, ut ita scipos illis velint, quàm illis se committere; & si hæc studia levis momenti sunt, quæ hæc levia, perdiscere non possunt. De qua ipsa Ecclesia propono argumentum Angli cujusdam Romæ conversi. Vel benè gubernatur Ecclesia Romana vel non benè? si benè, opus Dei est, tot jam centenariis annorum stabilitum, & ultra tempora Rerum publicarum productum, si autem malè gubet-

R. P.
THE MŁOD
zia nowski
Tbm. de Z:
D. VI

gubernatur: hoc ipsum ostendit Deum stare ab hac Ecclesia, quæ ita malè gubernata, stat contrariò hæreses.

VI. Adhunc usque diem ex Ethnicis merè, redduntur operà Ecclesiæ, fideles, cum quibus est necesse, & miraculis, & vitæ sanctitate, & Martyriis agere; & si id fiat sine miraculis; hoc ipsum inquit Augustinus magnum foret miraculum, si restam difficiles factu & captu, sine illis persuadeantur. Jam autem Hæretici nullam Provinciã ostendere possunt, à se, quando cunque tandem conversam. Ex quo arguimus, non cooperari Dominum illorum verbis, tanquam verbo Dei, sequentibus signis. Conversos tamen à nobis infascinant postea suis principis, ut fecerunt in Java: quia magis Ethnicismo similibus, & ad vitam moresque laxiores ducuntibus.

VII. Accipiamus totam collectionem eorum, qui v. g. in Lutheranismò censentur supra alios virtutibus profecisse: accipiamus eos qui ex Catholica Ecclesia censentur esse sancti; comparentur utriusque partis Virtutes, Castitas, Mortificatio, Jejunia, Amor inimicorum, Fuga honoris ex hac ipsa vita, subiectio ad Majores; vincet Ecclesia. Et cui usui hæc Deus tanto numero, tanta successione inspiraret, cum probatione omni possibili, solidæ virtutis, si tota collectio illorum hominum, est tam constanter devians.

VIII. Perpendantur in singulos ferme contrarios articulos facta miracula, quid simile illi habent? quid de ipsis energumenis sanandis? qui si veri non sunt, & tamen probent illos nostri veros esse, sanent illos; si veri, ostendant suam in dæmonia potestatem, quæ characteristica est Apostolatûs quibus dæmonia subijciuntur.

IX. Quam multus illorum populus, qui versatur inter nostros Catholicos, petit à Deo, ut illum illuminet, an sit sua bonæ fides; & si id non petit, est saltem expeditus, quod si pro opposito illuminaretur, transfret ad nos: cum tamen Catholici hoc est possessores bonæ fidei, nusquam de hoc cogitemus; de quo quod non cogitent Hæretici, extimè id dicere possunt, non intimè, si sint formales hæretici. Il autem qui ex nostris ad illos pervertuntur, nusquam id faciunt ex illuminatione aliqua speciali interna, sed respectu, passione, carnalitate abducti: judicent illi ipsi hoc in conspectu Dei reflectantque se, ad suam mentem.

Punctum Difficultatis 2.

An verum miraculum fieri possit in confirmationem falsi.

Circa hæc motiva credibilitatis restat Scholasticis discutiendum: An verum miraculum præstari possit ad confirmandum aliquod

falsum: de quo tractant ordinariè Auctores, & post illos Lugo disp. 2. ad Sect. 1. à num. 14. Rip. hic disp. 4. Sect. 5. qui docet; in ordine præsentis providenti supernaturalis, id non posse fieri: quia defacto sunt decreta non nisi ad confirmationem doctrinæ veræ, utque reddatur nostra fides credibilis. Sed pro alio rerum ordine, id posse fieri.

DICENDUM est. *Ex accidenti fieri posse, ut verum miraculum, fiat in confirmationem falsi, per se tamen fieri non potest.*

PROBATUR Prima pars conclusionis. Quia id non repugnat, & videntur hoc suadere argumenta, ponenda in objectionibus. *Secunda pars Conclusionis*

PROBATUR Primò. Quia quamvis ponamus Deum ex accidenti facere posse miraculum in confirmationem falsi, non sequitur, posse eum facere per se idem; quia malum potest etiam Deus per accidens facere, non potest per se.

PROBATUR Secundò. Quia si per Deum concurreret per verum miraculum ad confirmationem falsi, per se esset auctor illius falsi, specialiter illud promovendo, firmando, per se autem non potest esse auctor falsi: quia alias mentiretur, assumendo signa testificantia mentem suam, qualia sunt miracula, ad significandum id, quod non habet in mente. Hæc ratio est secundum mentem Lug. qui dicit miracula esse voces Dei: licet id indigeat examine, potestque illis tribui ratio, applicantium tantum dictionem Dei.

PROBATUR Tertiò. Quia Deus non potest esse causa intendendo ut sequatur aliquid dissonum naturæ intellectuali, quæ tali, ut dictum supra: quod tamen in præsentis contingeret; quia sequeretur assensus falsus, idque intendente id Deo, quia agente, id per se, in confirmationem falsi.

NOTO Primò. Quod tunc fieret per se miraculum in confirmationem falsi, quando non posset in alium finem proximè referri; fieret autem per accidens in confirmationem falsi, quando in alium finem proximè referri posset, cui postea subnectitur confirmatio falsi.

NOTO Secundò. Valdè difficile esse, ex ipsis exterioribus, & eventu, taxare veritatem miraculi. Ratio, quia multa possunt à Dæmone patrari miracula, quæ extrinsecis non possunt distingui, qualiaque patrabuntur tempore Antichristi. Addit Lugo fortassis etiam mortuos secundum apparentiam suscitavit; facile enim Dæmon potest hominis mortui cadaver accipere, illudque movere, vel sibi fabricare; cum defacto etiam id boni Angeli præstiterint; ut Angelus Tobix loquens, ambulans, comedens.

NOTO Tertiò. Quamvis de miraculis non possit haberi evidentia Metaphysica, potest tamen haberi physica, talis scilicet qualis habetur

(n)

à Petro

à Petro, quod ambulet Paulus, quem aliàs novit; cui visioni posset subesse falsum, casu, quo phantasma esset. Et sicut ex hac suspitione negari non potest, evidens esse Paulum ambulare, nisi ex circumstantiis dubitari possit, an ille ambulet; sic nec de evidentia miraculorum, quòd sint vera, dubitari potest, nisi aliunde sint circumstantiæ, quæ fundent de illis dubium. Et certe, si simpliciter neganda esset evidentia, quòrum illa tanquam motiva credibilitatis evidentia requireret Ecclesia ad decernendum de Canonizatione Sanctorum? quòrum illis fidem iussisset confirmari Christus? quòrum ponerentur inter præcipua motiva credibilitatis?

OBJICITUR Primò. Deus ut Auctor naturæ, potest offerre concursum creaturæ, & dare illi potestatem agendi, prævisio abusu, nec propter hoc Deus, dicitur esse causa peccati, cum accidat, præter intentionem Dei. Ergo etiam ut Auctor supernaturalis, potest conferre virtutem agendi miracula, prævidens abulum illius virtutis, & securatur in confirmationem v. g. falsi; hoc enim fieret extra intentionem Dei.

RESPONDETUR. Concedo totum: quia eo casu non ex intentione confirmationis falsi operaretur DEUS, adeoque id fieret ex accidenti.

INSTABIS. Cui Rex daret sigillum, & ille deciperet subditos, illa deceptio non tribueretur regi, etiam id prævidenti, nisi fortè permissivè. Ergo etiam Deus non esset causa illius falsi, nisi permissivè.

RESPONDETUR. Si per se fieret miraculum in confirmationem erroris, non esset Deus tantum causa permissiva; esset tamen causa nonnisi permissiva; esset tamen causa nonnisi permissiva, si per accidens fieret in confirmationem erroris miraculum. Quod attinet ad Antecedens; pluribus illud examinat Lugo à numero 24. Disparitas posset dari; quod sigillatio privilegii habeat nonnisi unum finem, isque solus sigillatione obtineretur: miraculi autem patrandi potestas collata à DEO, potest habere plures fines; potestque Deus unum intendere, non alium, adeoque, permittente, ut ex accidenti, in confirmationem falsi fiat miraculum, non autem per se.

OBJICITUR Secundò. Suar. & Hurt. Potest Deus dare alicui gratiam miraculosè conferendæ sanitatis, quo dono, posset ille abuti, in confirmationem sui erroris. Rursus si Christus instituisset, ut Conversio Eucharistica sensibilibus fieret, tunc non esset ratio, cur in confirmationem falsi, non posset uti Sacerdòs illa conversiva potestate. Idem dicendum: Si unus petat fieri miraculum, intendendo confirmationem falsi, & alii, petant idem miraculum, bona intentione, numquid né eo casu impediretur Deus à ponendo vero miraculo?

RESPONDETUR. Omnibus allatis casibus per accidens confirmatio esset falsi per illud miraculum: quia ob alium finem primò & per se poneretur à Deo: sicut etiam potest dare liberum arbitrium, ex quo per accidens sequitur, & actio peccaminosa; non tamè in nostris principibus potest infundere habitum vitiosum, eo quòd ille per se ordinetur ad aliquid disforme naturæ intellectuali. Ita etiam potest fieri, ut deus potestas parandi miracula, ex qua, per accidens sequatur confirmatio falsi; licet non possit illam dare, intendendo confirmationem falsi.

OBJICITUR Tertiò. Suar: Suscitatio Lazari fuit verum miraculum, à Christo, in confirmationem suæ Divinitatis, factum, quamvis Iudei non possent dubitare de veritate miraculi, utpote toties comedentes cum Lazaro, dubitabant tamen, licet culpabiliter, de Divinitate Christi, eo quòd illud miraculum ob preces sororum Lazari, potuissent cogitare, à Deo factum.

RESPONDETUR. Hoc argumentum non est contra nos, sed probare non nisi secundam Conclusionis partem.

INSTABIS cum Ripalda. Potest Deus concurrere tanquam causa per se in miracula apparentia, quæ secundum se sunt opera naturalia, ut contigit in miraculis Christi, & miraculis Pharaonis, quæ tamen possent credibilem reddere doctrinam falsam.

RESPONDETUR. Per se ad illa opera Deus concurrat, hoc est, non per accidens illa actio pendet à Deo, sed non per se, hoc est intentione, ut sequatur deceptio, & non habendo finem alium, in quem proximè referatur illa patratio, & quidem concurrente ad illam, secundum exigentiam pacti, quod intercessit inter maleficos Dæmonem.

OBJICITUR Quartò Idem. Si Deus non potest conficere miraculum in confirmationem doctrinæ falsæ, per se, nec potest per accidens, qui dubitare possemus an non alia miracula talia fuerint, ut in illis Deus intenderit alium finem, & non confirmationem veræ fidei.

RESPONDETUR citatus Oviedo. Quòd nostra fides non possit per hoc enervari, quia actus fidei non potest ferri in revelationem falsò extirmatam; quæ responsio

NON SATISFACIT. Quia non quarimus de certitudine fidei, petibili à parte principii, sed quarimus quomodo imperari possit actus certissimus, prælucente motivo, quòd est miracula, si fortè sunt facta, non ad confirmandam doctrinam Christianam. Dicit Ovied. aliunde etiam reddi credibilia nostra Mystéria. Ergo jam non stat Ovied. in defensione miraculorum, Dicit deinde: quòd error ratione miraculorum; non esset in tota Ecclesia. Sed objectio procedit de miraculis, quibus tota Ecclesia mittitur.

COMMEDIUS est quòd adfert in fine idem Over-

R. P.
THE MŁOD
ZIA NOWSKI
Tbm de Z:
D. VI

Omedo, jamque in ante positum est. Nempe ex eo, quod aliquid de potentia absoluta fieri potest, non est sufficiens fundamentum ingerendi prudens dubiū, an ita defacto fuerit: de potentia enim absoluta possent omnia accidentia, quæ sensu percipimus, esse sine subiecto; non possumus tamen dubitare, an modò ita contingat universaliter. Cæterum in aliquo particulari homine, posset ob dictam rationem in te perficere credibilitas ex miraculis desumpta; sed viro prudenti dat hoc occasionem diligentius non nisi, inquirendi miraculi.

ADDO. Posita hac propositione *Primâ*. Per accidens, potest Deus vero miraculo confirmare doctrinam falsam *Secundâ*. Deus per se, confirmat miraculo doctrinam veram, est lis an ad primum, an ad secundum genus spectent nostræ fidei miracula? decernitque fidelis quod spectent ad secundum: quia quando fiebant, non erat ullus alius finis, qui prudenter adverti posset. Ergo esset temeritas, hæc miracula, & hanc doctrinam taxare. Rursus non rarò ipsimet docentes, (quod fecit Christus & Apostoli dicunt se patrare hoc miraculum in confirmationem non nisi doctrinæ: quæ ex altera parte, quia nihil absurditatis imò sanctitatem continet, concludimus cerò evidenter moraliter, facta illa miracula, in confirmationem ejusdem doctrinæ.

Punctum Difficultatis 3.

De motivis credibilitatis in rudibus.

Aliqua de istis motivis Credibilitatis in rudibus dicta sunt supra quæst. 1. difficultate. 1. punct. 3. sed veniunt in super aliqua expendenda Recentiores motivum credibilitatis, quo moventur rudes & pueri, appellant Discerniculum.

Primus modus explicandi.

EXPLICAT Primò Perez. *Supponitque Primò*, esse penitus impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris, intellectus nō dubitet. *Supponit Secundò* esse verum miraculum, quod credens res obscuras, credat sine dubitatione. *Supponit Tertiò*. Proposito articulo vero simul cum falso, rudem illum hominem experiri illico in se, quod circa unum, nempe circa verum, possit non dubitare: circa falsum è contra, experitur, se non posse non dubitare. *Supponit Quartò*. Rusticum reperire & videre in conscientia sua obligationem credendi sine dubitatione articulum verum, & simul se non obligari, ad articulum falsum, absque dubitatione: quia nullus obligatur ad impossibile. Hæc relata vide apud Hauldum. lib. 3. n. 193. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT Primò. Tum quia debuisset cum aliqua limitatione dicere Perez quod sit impossibile naturaliter, quod in rebus obscuris intellectus non dubitet; nam non est major necessitas circa obscura dubitandi, quàm sit necessitas, penetratis præmissis assensuq; exhibitò, prodire in assensum & exercitum conclusionis; & tamen est possibile ne prodeat ur, casu quo aliò sit distracta mens, & avocetur. Tum quia. Cum hic agatur de Rudibus potest illorum ita esse debilis capacitas, ut ad istas obscuritates non attendant, & in istis qui cultiores sunt, potest intervenire tadium & nolitio talia examinandi, adeoque circa obscurum non dubitant. Tum quia. Si impossibile est naturaliter in rebus obscuris non dubitare intellectum, cum hoc Discerniculo posito in rudibus, adhuc rigorosè maneat actus fidei dubitabunt circa illum rudes, saltè antecederet; quomodo ergo verum erit suppositum tertium, quod Rudes experiantur illico, se circa verum articulum posse non dubitare; & si miraculo auferretur dubitatio antecedens, miraculo auferretur obscuritas fidei; adeoque jam non erit actus fidei: cum de essentia actus fidei sit obscuritas, aut de articulo dubitabunt, cum impossibile sit naturaliter circa obscurum non dubitare saltè antecederet; si autem facit illud discerniculum non dubitare, in ipso exercitio Actus fidei, hoc habebunt omnes fideles, in sententia negante Actus fidei infirmos.

NON SATISFACIT Secundò. Tum quia, si est verum miraculum, quod credens res obscuras, credat sine dubitatione, nulli dabuntur Hæretici materiales, nam illi, hoc ipso quia materiales sunt, credunt, suos errores tanquam revelatos, adeoque credunt res obscuras, & credunt sine dubitatione, quia credunt nisi & ratione assentiendi fidei debita: adeoque ut illis videtur certissimo, consequenter sine dubitatione; & si dubitarent circa articulum cæteroqui falsum, convincerentur tamen illum esse revelatum; hoc ipso non materiales sed formales Hæretici essent. Nam quantumvis putatitè revelatum, non possit esse objectum fidei, tamen nolle assentiri assensu certissimo & assensu fidei, objecto quod putatur esse verè revelatum, est jam quid inclusum intra latitudinem objecti infidelitatis. Et si dicas etiam in hæreticis materialibus contingere, ut credant sine dubitatione res obscuras, alterutrum interveniet: aut quia potest quis credere sine dubitatione absque miraculo, cuius oppositum voluit Perez, aut verum miraculum posset fieri in confirmationem falsi, quod videtur absonum. Tum quia potest aliquis ita esse reverens sui Domini, ut rei cæteroqui obscure sibi commissæ, assentiatur sine dubitatione: neque tamen tunc interveniet verum miraculum; obedientiaq; illa intellectus, quàm requirit S. P. Ignatius, est obedientia sine dubitatione

(n) 2

tione

tione, & tamen si quis ita obediat in re sibi non nota, quod jam miraculū sit, egrē persuadebitur. Tum quia examinandum venit illud Ly sine dubitatione: Nam si sine ullo miraculo, Doctus, (neque enim hæc miracula pro doctis videtur exigere) Perez cū loquatur de Discerniculo respectu rudium) potest credere sine dubitatione, imperando sibi actum certissimum, potest penetrata motiva credibilitatis, cur sine ullo miraculo non poterit rudis imperare sibi fidem sine dubitatione, post penetratum motivum credibilitatis sibi sufficiens. Rursus vel hæc dubitatio sine qua creditur, excludit etiam tentationem aliquam & refutabile iudicium de dubitando, & hæc immunitas videretur sine fundamento adstrui, vel certē credunt sine dubitatione, quia refellunt omnem dubitationem, eliciuntq; actum fidei certissimum; & jam hoc erit illis commune, etiam cum doctis.

NON SATISFACIT *Tertiō. Cum negatio illius dubitationis voluntaria, aut saltem experimentalis, non possit esse sine motivo, de hoc ipso quæritur, quodnam sit motivum, inductivum ad hoc, & ita vastum ac convictivum, ut non possit dubitare. Quod item, ita vastum motivum, ut experiatur rudis, circa falsum articulum, se non posse non dubitare, verēque jam ille non esset rudis, sed & doctior doctissimis, qui circa falsum articulum experiuntur se posse dubitare; magis enim participarent de Dei scientia, quæ excludit omnem dubitationem, unde inquirere solent docti, an hoc vel illud sit articulus fidei, sufficeretque ingeniosisimis scholasticis quærare ex rudibus, quid tu sentis? nam si dicant illi, se non posse non dubitare circa hoc, inferendum erit, non esse hoc revelatum, cū per miraculum patratum in rudi homine, discerni id possit. Et tamen videtur experiētiā constare, quod rudes, si experiuntur se non posse dubitare circa articulum verum, etiam experiantur se non posse dubitare circa articulum falsum, quia vel illum sibi persuasum habent, vel quia terminos ejus non penetrant. Tum quia de hoc ipso quæritur, quod sit motivum illius obligationis credendi sine dubitatione articulum verum? Recurres ad revelationem relucētem: redibit quæstio, quod habeatur fundamentum? quod motivū credibilitatis, circa illam revelationem factam? Tum quia nullus quidem obligatur ad impossibile, sed redit quæstio; si putaret articulum falsum, rudis ille, esse revelatum, teneretur illum credere, licet non crederet; quæ hujus impossibilitas, ne rudi appareat articulus falsus, tanquam revelatus: Rursus si impossibile est, ut articulum falsum acceptet sine dubitatione rudis, nullus unquam rudis fiet hæreticus, quia impossibile est illum habere dubitationem in articulo fidei. Quod si illud Ly: Nullus obligatur ad impossibile, sumatur relatē ad articulum falsum de Incarnatione v. g. Spiritus Sancti, certē hoc

non est objectum impossibile, posset enim incarnari.

Secundus Modus.

EXPLICAT Secundō Pallavic: apud eundem. Quod istud discerniculum, consistat in quadam apprehensione singulari & suprahumana, de qua dici possit: *Nec vox hominem sonat.* Addunt alii Discerniculum hoc stare, in illuminatione quadam interna, quæ de se ipsa dicat, *Ego sum vox Dei inimitabilis à natura, & certissime, quod Parochus nunc verum dicat.* Hæc illuminatio reflexē cognita, habet eandem vim causandi iudicium credibilitatis, quā habent motiva credibilitatis, & per hanc illuminationem reflexē cognitā, determinatur intellectus rustici, ad formandum iudicium evidens credibilitatis, ut possit elici & imperari actus fidei.

CONTRA hanc explicationem proposita argumenta ab Elsparza, defendit ibidem Haunoldus, postea sua propria format. Et

IMPUGNAT Primō. In illud debet fieri resolutio fidei, quod ultimō reddimus pro ratione, quare credamus v. g. mysterium Incarnationis; aliās convinceremur credere leviter. At qui pro ratione ultima, non reddimus aliquam illustrationem, tanquam motivum formale Quod. Ergo nulla hujusmodi illustratio, est motivum credibilitatis, seu motivum credendi, de via ordinaria. Minor probatur. Quia si quis interroganti Judæo, quare credat Incarnationem, responderet, quia sic illuminor ad credendum, tali illuminatione, quæ dicit se esse vocem DEI, & Parochum verum dixisse, cū dixit verbum esse Incarnatum; numquid Judæus non rideret talem instructorem, & non diceret? Audivi tuum Parochum, hoc jam sæpius dicentem, sed nunquam expertus sum talem illuminationem.

RESPONDERI posset. Secundū statum quæstionis in præsentī, non id est discerniculum, in quod ultimō resolvitur fides, hoc enim est DEI revelatio, hinc quantumvis illuminatio non sit ultimū resolutivum fidei, adhuc ipsa posset esse discerniculum. Vi ergo istius adversionis transeat totum. Deinde argumentum probat multum, probat enim nec notitia credibilitatis superius enumerata, esse motivum assensūs, quia si hæc motiva proponeret Christianus; responderet Judæus, pridem hæc novi, non temen convincunt, & tamen hoc non obstant, possunt istud discerniculum in Doctis, esse motiva credibilitatis. Item non posset ultimū resolutivum fidei assignari; ipsum *Deus dixit* completum ut velis, quia responderet Judæus, se audivisse propositum, quod id *Deus dixerit*, idem illis complementis, sed se negare, quod id *Deus dixerit*

dixerit: & quoddam vera sint complementa aut sufficientia: nihilominus hoc non obstante, ipsum: Deus dixit, sumptum, cum suis complementis, est sufficiens motivum fidei. Ergo & illius discerniculi, ex hac refutatione Judæi, non sequeretur insufficientia. Et sicut propositis motivis credibilitatis, perneganteque Judæo illa esse convincentia, rejiceremus id in pertinaciam ipsius, & in peccata quibus se indignum præstitit gratiâ Divinâ, ita & in præsentem, idem fieri posset.

IMPUGNAT Secundò. Si daretur hujusmodi discerniculum internum, inter locutionem veram & falsam Parochi, deberemus illius meminisse, sicut omnes constantissimè meminerunt suarum visionum, aut saltem maneret memoria in confuso, ut in Rege Pharaone somnii, cujus erat oblitus. Atqui rusticorum nullus unquam auditus est asserere, se hujusmodi Discerniculum expertum esse, & ab illo reflexè cognito, tanquam motivo credibilitatis, fuisse per motum, ut actum fidei firmissimum eliceret, & quòd ad movendum non minorem vim habuerit, quàm si vidisset millena miracula in confirmationem fidei fieri, & si rusticus tale quid assereret, pro homine impostore, aut phantastico haberetur.

RESPONDERI posset. Inquirendo ex Arguente: An ille ad singulos actus fidei & recitationis Symboli Apostolici, experietur se moveri motivis credibilitatis vel non? si non, cur exigit circa discerniculum memoriam præsentem; si experietur, eodem jure illi credendum erit, ac rudibus, si hoc de se dicerent. Quòd si sufficiat virtualiter nonnisi concurrere tunc illa motiva, ob facilitatem acquisitam eliciendi actus fidei, idem dicent oppositi. Deinde immeritò videtur enervari ista illuminatio Spiritus Sancti, cum illa revera admittatur, de quo infra. Quærere item restabit ex arguente, an ita moveatur relatione Martyriorum, subitorum, & Miraculorum patratorum, in confirmationem fidei, atque moveretur si hæc præsens lustraret oculis, discuteret indagine: si æquè, cur id non putabitur impostura? si non æquè & tamen hoc non obstante, motiva credibilitatis, sunt docto viro sufficiens discerniculum, cur etiam rudibus prædictum discerniculum, quamvis non sit ita evidens, sufficiens non erit? Certè quidquid sit, an istud discerniculum seu illuminatio reflexo cognoscatur, tamen è illa in singulis actibus fidei, etiam doctis præluceat, ut innuetur infra, ubi de illuminatione Spiritus Sancti.

INSTAT Primò. Sicut certissimum est quòd aliquorum actuum habitorem obliviscamur, ita etiam certissimum est, quòd non obliviscamur omnium, rustici verò nunquam dicunt se hujus discerniculi recordari.

RESPONDERI potest. In actu quidem exer-

cito, & utendo termino illuminationis fortè aliqui non responderent, quanquam etiam responderent sub his æquivalenter terminis: Deus me adhuc fidem vocavit: sed in actu signato, ad hoc responderent, quòd securi sint se legitime dicturos *Credo*, quæ securitas, in gratiam Salvatoris referri debet, adeoque etiam in illuminationem.

INSTAT Secundò. Nemo obliviscitur per se loquendo statim, contractum initorum, quia inducunt gravem obligationem. Atqui obligatio credendi est omnium gravissima. Ergo si hæc inducitur per discerniculum à Deo infusum, non obliviscetur illius rusticus.

RESPONDETUR. Cum ad actus fidei, etiam per objicentem, requiratur illuminatio Spiritus Sancti, illaque sit saltem in parte, istud discerniculum, non debet dici quòd illius obliviscantur rudes, licet eam explicare non possint: præcipue autem quia actuum interiorum experientia fundans reflexionem, etiam per arguentem, quantumvis in re gravi, non semper habeatur, ut non habeatur in prævia illuminatione, quæ ex doctrina Tridentini datur.

INSTAT Tertiò. Unde constat, quòd discerniculum fuerit potius illuminatio interna quàm externa, danturque actus, quorum non habemus memoriam. Ergo poterunt illæ voces etiam extrinsecè fuisse perceptæ, & tamen non meminissent rustici; & sicut quia insolens esset illas voces audire, meminissent illarum rustici, ita quia insolens est, illuminatio supernaturalis, æquivalens in efficacia infinitis miraculis, meminisse illius debebunt.

RESPONDERI potest. Sicut posita prædicatione externa, est necesse ponere illuminationem internam contra Pelagianos, ita quantumvis illud foret discerniculum externum, requiretur internum, quicquid sit, an ipsum fundet supra se reflexionem. Et cum arguens licet non admittat illuminationem illam pro discerniculo, admittit tamen eam pro antecessivo ante actum fidei, respondere debet, an experietur, an meminerit illius illuminationis.

IMPUGNAT Tertiò. Illustratio illa est utique actus intellectualis. Ergo debet posse assignari illius objectum: Hoc, non est locutio Parochi secundum se spectata; nam hæc etiam per actum naturalem potest representari & representatur quando Parochus falsum dicit: non etiam pro objecto habet hoc, quòd est esse derivatam à locutione præterita Dei, hoc enim est objectum ipsius actus fidei. Denique uno verbo dicendo Parochum dicere verum, affirmatur id actui libero: Illuminatio autem illa quæ est discerniculum, non est actus liber, sed fit in nobis sine nobis. Ergò debet esse aliud illius objectum, atqui nullum potest assignari.

RESPONDERI potest. Quærando ex ipsomet arguente; quid habeat pro objecto illuminationis

Spiritus Sancti? quam indubiè ipse requirit ad actum fidei. Attendendo rursus ad ea quæ proponit, ea etiam non convincunt. Nam præcis quæ assumuntur, quantumvis locutio Parochi foret objectum illius illuminationis, nihil impediret, quominus peractum supernaturalem repræsentata (qui potest verari circa idem objectum cum actu naturali, titulo supernaturalis suæ, specialius ita posset certificare, ut non certificat actus naturalis, sicut certificat revelatio vera actum fidei in Catholico, non certificat in Hæretico. Dici item posset, objectum illius Illuminationis esse locutionem Parochi, sed prout derivatam à locutione præterita Dei, quæ in tantum erit objectum ipsius actus fidei, inquantum sistit in locutione Dei præterita quâ tali: autem objectum discerniculi, inquantum sistit potius in locutione Parochi, quantumvis importante simul derivationem sui, à locutione præterita Dei. Rursus Nego hoc, quod actus liber cum actu necessario non possit habere idem objectum, ut defecto idem est objectum amoris liberi in Via, & amoris Beati in Patria. Infra etiam attingetur & objectum hujus illuminationis, & quod hæc Illuminatio, interdum sit prima operatio, interdum secunda.

INSTAT Primò. Paulò quidem aliter quàm hîc proponatur, excerpo tamen ea, quæ videntur posse adduci, ad impugnandam, prærequisitam ad actum fidei Illuminationem Spiritus Sancti. Hæc illuminatio vel est secunda operatio vel prima: si secunda, tale iudicium esset evidens, utpotè non dependens ab omni imperio voluntatis, sicque evaderet fides evidens in Attestante; quia tam veritas, quàm locutio Dei esset evidens, possentque in eodem intellectu conjungi duo iudicia contradictoria; nam stante hac illuminatione posset quis dicere. Non datur locutio Dei de hac re, & tamen illa, illuminatio diceret se esse locutionem Dei de hac re. Non etiam hæc illuminatio esset prima operatio: quia hoc ipso hæc illuminatio, non esset objectum formale. Quod, ipsius actus fidei, &c. &c.

RESPONDETUR. Posse esse hanc illuminationem, etiam in linea secundæ operationis. Quod illud evidens esset iudicium evidentiæ experimentalis certum est, quia tamen nec esset principium lumine naturæ notum, nec connexionem proximam cum illo dicens, ideò demus, quod ad sui assensum non indigeret imperio voluntatis, nihilominus suaderet ut imperet voluntas actum fidei: neque tunc fides evaderet evidens in attestante, quia daretur quidem evidentiæ experimentalis illius attestationis, sed non evidentiæ Physicæ, aut Metaphysicæ, quod hoc Deus dicat, nec adferretur pro assentiendo illi articulo, etiam accedente illuminatione illa, non adferretur inquam aut principium lumine naturæ notum, aut proxima cum il-

lo connexio, quod sufficeret ad obscuritatem fidei. Posita autem illa illuminatione quæ diceret. *Est de hoc locutio Dei*, posset quidem habere adhuc dissensus; *Non datur de hoc locutio Dei*: quia tamen ille dissensus non poneretur, nisi in sensu diviso à priore illo contradictorio, ideò adhuc non sequeretur, posse secum stare duo contradictoria. Et ita quando dico, Amo Petrum, cum libere amem, potuisset verificari. Non amo Petrum: quia tamen hæc verificatio foret nonnisi in sensu diviso, ideò necdum sequeretur, posse secum stare: Amo Petrum, Non amo Petrum. Posset etiam dici, quod illa Illuminatio sit prima apprehensio, quam etiam nos non dicimus in nostris Principiis objectum formale Quod, ipsius actus fidei.

INSTAT Secundò. Vi hujus illuminationis, actus fidei esset evidens, nullo indigens imperio, quia fieret per species proprias sui objecti.

RESPONDETUR. Quidquid sit de mente Palavic: cur posita illa illuminatione non esset actus fidei evidens, dictum supra. Quod autem addit de speciebus propriis sui objecti, hoc erit examinandum; nam imprimis illuminatio inquantum cadit in experimentalem scientiam, non cognoscitur per species, sed per se ipsam, ut & omnes alii actus, quos in nobis experimur. Sed secundum hanc experimentalem scientiam, non est objectum Actus fidei, illa illuminatio. Rursus non apparet, quæ illa illuminatio, objectum quod repræsentat, repræsentet per species proprias; Nam ut loquitur obiciens, dicit illuminatio, se esse locutionem Dei, quomodo autem Deum per proprias species ostendit? & si recurras ad hoc, quod sufficiat ut illuminatio per species alienas obliquum locutionis repræsentet, ex eo sequitur ipsum Deum dixit, quod format actum fidei, non nosci per species proprias, cum obliquum locutionis Dei, non noscatur per species proprias. Rursus licet possum concipere illuminationem, quæ sit locutio Dei, in obliquo importando Deum, ita possum eandem concipere sub his terminis. *Deus hoc loquitur*: quo casu, si per species proprias non noscitur Deus, nec per proprias species noscitur illuminatio adæquate sumpta, licet intuitiva & experimentalis notitia, nec per species alienas, experiar me id noscere, quod nosco per species alienas; per quod etiam responderi potest ad confirmationem secundam & tertiam. Unde experimentalis notitia illius locutionis, determinat quidem intellectum ut necessario assentiatur se illam habere, sed non determinat ad objectum, ad quod manu ducit, cum Deum loquentem per species proprias non ostendat, nec adferat Principium lumine naturæ notum, aut aliquid proximè illi conjunctum, quod requiritur ad evidentiæ.

INSTAT Tertiò Insuper. Omne iudicium, quod & quatenus reflectitur in se ipsum, quod hanc

R. P.
THE MLOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z:
D. VI

hanc reflexionem, est evidens. Ergo etiam omnis apprehensio, quatenus reflexa in se ipsam, est earens apprehensio evidens. Atqui apprehensio evidens quā evidens, rapit intellectum ad assensum. Ergo si illuminatio est reflexa in se ipsam, erit evidens, & rapiet intellectum.

RESPONDETUR. Judicium quoad experimentalem sui notitiam, semper est evidens, quia tamen ipsum objectum circa quod est, potest non representare per species proprias, ideo adhuc relinquitur locus actui obscuro & invidenti, non quidem circa judicium, sed circa objectum judicii. Hinc & illa illuminatio, quoad reflexionem circa se, erit evidens, & attracta notitia experimentalis; quia tamen objectum ad quod illuminat, non representat per species proprias, relinquitur adhuc locus invidentiae. Et ita cum dico. Deus est Incarnatus, habeo intuitivam notitiam me hoc dicere, & tamen hoc non obstante, actus fidei circa incarnationem, est obscurus, eo quod nec Deum, nec Incarnationem, per proprias species noscam, ita & in praesenti.

IMPUGNAT QUARTO. Per hanc Illuminationem amittit Propositio Ecclesiae, facta per Parochum, rationem Locutionis Divinae, quod est contra Scripturam dicentem: Qui vos audit me audit.

RESPONDETUR. Sicut propositio Parochi, non excludit per Haunoldum etiam motiva credibilitatis, ne sint Locutio DEI, ita nec excludet illuminatio, ne Propositio Parochi, sit Dei Locutio. In principiis autem nostris propositio Parochi, non est Locutio DEI, sed Propositio, quid fuerit locutus DEUS.

IMPUGNAT QUINTO. Admissa hac illuminatione inciditur in errorem de Spiritu privato, quem Haeretici praeferunt.

RESPONDETUR. Cum etiam Haunoldus admittat illuminationem Spiritus Sancti, ostendere debet, cur non coincidat cum errore de Spiritu privato.

Haec dicta refutata sunt abstrahendo à sententia Pallavicini, & solum attendendo, ne torqueri possent ad impugnandum prae requisitum Credendi, quod est Spiritus Sancti illuminatione. *Ceterum illa Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia contra illam faciunt argumenta aliqua, contra explicationem Perez posita. Dicam enim nullum posse esse Haereticum materiale, aut nullum haereticum ex rudibus; si enim dicitur illi Spiritus Sanctus, æquè ac nostro rudi, hoc esse Deum locutum, & quidem dictione, ut vox non hominem sonet, tunc revera rudis haereticorum, non erit haereticus; sequetur enim vocem Dei superhumanam, si autem non habebit talem locutionem & tamen credet objecto non revelato, revera non erit materialis, sed formalis

Haereticus. Quarendum item erit in rebus dubiis; An scilicet illa sint revelata, quarendum inquam erit doctioribus, an circa hoc experiantur vocem superhumanam rudes? Tum quia cum experiendo nemo possit internoscere actum supernaturalem. Ergo etiam nemo experiendo, potest certò & infallibiliter scire, vocem aliquam esse superhumanam, transfigurante sese Dæmone in Angelum Lucis. Et certè contendat inter se æqualis capacitatis duo rudes, Catholicus & Haereticus, obtendant uterque se sentire de suis articulis vocem superhumanam, quid adferet Catholicus rudis, aut etiā pro Catholico rudi Doctor Catholicus, quo ostendat vocem in rudi auditam, fuisse superhumanam. Tum quia explicari hoc ipsum deberet, quomodo si aliqua vox dicat: *Ego sum vox inimitabilis à natura*, non possit illam imitari natura: & si hanc genericam locutionem, *Ly Vox inimitabilis à natura* naturaliter, dum disputamus, intra nos experimur, cur similis in dividua non possit esse locutio, quæ se dicat inimitabilem à natura, & tamen naturalis. Addo, si hæc illuminatio reflexè cognita, habet eandem vim causandi Judicium credibilitatis, quam habent vim, motiva credibilitatis; sicut motiva adferunt rationem inductivam ad illud judicium formandum, ita & hæc illuminatio deberet adferre motivum: quod hæc explicatio, non tangit.

Tertius Modus.

EXPLICAT TERTIO Esparza & dicit Auctorem sufficientem Propositionis credendorum, non solum debere esse missum à Deo mediatè vel immediatè, sed etiam loqui debere, tanquam missum à DEO. Hæc locutio propria Ministri, ut missi à Deo, est supernaturalis extrinsecè quoad modum; quatenus oritur à fide supernaturali, doctrinæ divinitus revelatæ. Demum conferenda erit ista locutio quoad modum supernaturalis, cum simili quoad entitatem locutione pura naturali etiam extrinsecè, & quoad modum. Locutio purè naturalis gignit in audiente naturaliter benè disposito, cognitionem conceptus naturalis, cui substituitur eadem Locutio. Locutio autem extrinsecè & quoad modum supernaturalis, quia substituitur conceptui supernaturali loquentis, connexo essentialiter cum revelatione Divina, & approbatione Ecclesiae, gignere potest in audiente, supernaturaliter disposito per Lumen fidei, & infusionem Spiritus Sancti, cognitionem conceptus ejus supernaturalis, qui est forma extrinsecè, distinguens veram DEI locutionem externam, à falsa. Adest ergo semper Discerniculum veræ Dei locutionis à falsa, imperceptibile quidem naturaliter, utpote proprium idiomatis supernaturalis, perceptibile verò per supernaturalem

ralem illustrationem, quæ tamen ipsa illuminatio, nihil præstare posset, si non præiret locutio exterior, informans phantasiam, & dependenter ab illa pertrahens intellectum, ad inspectionem conceptionis interioris præexistentis, re ipsa, in loquente. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia ipsum punctum de quo quæritur, nempe quo motivo credibilitatis moveantur rudes non explicat. Tum quia Concedo auctorem sufficientem Propositionis credendorum debere esse missum à Deo, saltem mediâtè, sed quærere restat; cum hoc sit etiam objectum fidei, quòd hic sit missus à Deo saltem mediâtè, quale sit discerniculum illius in rudibus, præcipuè in Principiis istorum, qui tantum tribuunt propositioni Parochi, & cum, non solum sit objectum fidei, quòd hæc locutio sit locutio missi à Deo, sed etiam quia hic ipse est mediâtè missus à Deo, pro illo priori, pro illo Antecedenti, quo præit suæ locutioni (& tamen pro illo priori jam est missus à Deo, & jam hoc est objectum fidei;) quodnam sit Discerniculum? Tum quia, Cum possit esse locutio erronea, quamvis orta à fide supernaturali, ut cum assereret quis: sicut sunt tres Personæ Deitatis, & non plures (cujus rei notitia pendet à fide supernaturali trium & non amplius Personarum) ita etiam tres esse Deos & non plures: quod erit discerniculum, hunc non loqui tantquam missum à Deo, licet illius doctrina oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, de tribus & non amplius Personis. Tum quia. Concedamus quòd locutio purè naturalis gignat in audiente cognitionem conceptus naturalis, & quòd locutio extrinsecè supernaturalis gignat in audiente bene disposito supernaturaliter, cognitionem conceptus supernaturalis: quærere restat quod sit discerniculum, quòd hæc locutio sit naturalis, hæc supernaturalis quoad modum? quæ item discerniculum, quia ego auditione mea pertingo, ad conceptum non naturalem sed supernaturalem? & cum hic conceptus sit connexus essentialiter cum revelatione Divina, quod est discerniculum hujus ipsius fidei Divinæ? neque id supponi debuit, sed explicari quodnam sit talis fidei discerniculum? Tum quia quærere restat quodnam sit discerniculum licet imperceptibile naturaliter, quòd sit proprium idiomatis supernaturalis, & quod Sathanas transfigurans se in Angelum Lucis, imitari non possit. Tum quia. Ipse explicans, vel in se expertus est hoc idioma vel in aliis, si in se? Ergo hoc non erit discerniculum rudium: si in aliis, si potest experiri quis, se attingere ad conceptum supernaturalem ipsius proponentis, hocque explicare potest, ergo & illud idioma explicare poterit, saltem objectum illius explicando. Tum quia. Asserat hæreticus se instigari ad suum articulum falsum, modo imperceptibili, sitque revera illusio, quæ in

Dæmonis, extraordinariè operantis, malitiam, referri possit: Catholicus etiam rudis, dicat se imperceptibile quidam sentire, & inexplicabile naturaliter; quod erit discerniculum, illum quidem non habere legitimum Judicium, hunc habere? Tum quia. Concedo interim debere fieri inspectionem conceptus interioris præexistentis in loquente, quodnam erit discerniculum, conceptum interiorem, esse conceptum fidei & non erroris, esse supernaturalem & non naturalem, ut internoscatur, non naturali sed supernaturali conceptui, substitui hanc locutionem.

NON SATISFACIT Secundò. Ratione Principiorum quæ supponit explicans. Tum quia si non aliunde defumatur supernaturalitas extrinsecè quoad modum, nisi ex eo, quia oriatur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, dicendum erit omnes Hæreses, esse supernaturales extrinsecè quoad modum, quia omnes oriuntur à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ: sumunt enim ortum ex Evangelio, male intellecto, traditione detorta &c. Tum quia, hoc quod est oriri illam locutionem à fide supernaturali doctrinæ divinitus revelatæ, quæro, illa fides vel est ipsius loquentis vel aliorum? non ipsius loquentis, quia potest aliquis bene, & usque ad eventum, proponere verum articulum, licet ipse illi discredat, aut tunc, dum de illo loquitur, non habeat conceptum, seu fidem supernaturalem. Si autem habet ortum à fide supernaturali aliorum, quomodo verum erit, quòd audiens pertingat ad conceptum supernaturalem, quem loquens habet de objecto, cum revera illum non habeat. Tum quia cum possit esse similis actus fidei naturalis cum actu fidei supernaturali, excepto principio *A quo*, discerni non poterunt, quomodo ergo supponit explicans, conferri posse locutiones illas, nempe naturalem & supernaturalem quoad modum. Tum quia etiam locutio quæ appellatur extrinsecè & quoad modum supernaturalis, in homine supernaturaliter disposito, potest gignere cognitionem non nisi naturalem. Concionetur enim pius Concionator, probet ex revelatione, Deum esse summe bonum, audiant illum illustrari fide; omnes ne elicient amorem supernaturalem? Et si ita est, cum testetur Scriptura: Qui diligit non manet in morte, scient se omnes esse in gratia. Ergo si tunc, non gignitur amor supernaturalis, poterit etiam non gigni cognitio supernaturalis. Tum quia probandum fuit ratione aut experientiâ; pertingere posse aliquem ad conceptum alicujus, distinguendo quòd ille non mentiatur, reveraque talem conceptum de objecto formet, qualem proponit, itemque quod ipsam conditionem supernaturalitatis attingat, in eaque intueatur, hanc locutionem, huic Conceptui supernaturali substitutam esse; & si literis instituti, dum aliquid de

novo

R. P.
THE MLOD
zia nowski
Tbm de Z:
D. VI

novo discunt esse de fide non experiuntur se per-
tingere ad conceptum dicentis supernatura-
lem, & quod hæc locutio sit substituta concep-
tui supernaturali, qui ad hoc pertingere pore-
runt Rudes?

NON SATIS FACIT Tertiò. Quia instantia
de locutione naturali allata habet suam difficul-
tatem. Tum quia locutio externa ostendit
quidem hoc concepisse loquentem quod loqui-
tur, sed non ostendit, quod revera ita sentiat, &
quod verè loquatur. Ergo etiam locutio quo-
admodum supernaturalis, licet ostendat concep-
pisse dicentem, hoc, quod loquitur dicens, sed
non ostendit conceptum supernaturalem, de il-
lo objecto. Tum quia cum non possit esse per-
ceptio locutionis naturalis, alia, nisi naturalis,
seclusa revelatione, benè inferitur quod locutio
naturalis, gignat cognitionem naturalem, con-
ceptus dirigentis illam locutionem; sed unde
oritur ut Locutio supernaturalis quoad mo-
dum, substituta conceptui se dirigenti, gignere
debeat nonnisi cognitionem supernaturalem?
Tum quia duo hæc distinguenda sunt. Pertin-
gentia ad conceptum dirigentem locutionem
de vero articulo; deinde pertinentia ad ipsum
conceptum supernaturalem de objecto, si est
de objecto conceptus supernaturalis ad quem
pertingatur, inferetur indubiè, illum esse verè
fidei articulum, supposito quod non possit dari
error supernaturalis. Sed inde jam sequitur,
non posse ullum Prædicatorem mentiri, eò
quod rudis audiens, pertingat ad conceptum su-
pernaturalem. Rursus si indagare voluerò ar-
ticulum controversum, suffecerit me niti ad ha-
bendum de illo conceptum supernaturalem,
poteroque de illo Articulo conceptum superna-
turalem habere, quantumvis non erit decus, si
particulariter pro me habuero sufficientia mo-
tiva, quod sit revelatus, defactoque sit revela-
tus. Proponendus ergo erit ille Rudi, & tunc
si rudis pertingat ad conceptum supernaturalem
loquentis, erit ille articulus de fide; quæ proba-
tio, An id sit Articulus fidei, videtur esse absona.
Quod si sufficit pertingere ad conceptum so-
lum dirigentem locutionem, cum hæc directiva
notitia, possit esse communis errori, qui trahet
secum supernaturalitatem? habebitque viam gi-
gnendi in audiente cognitionem supernatura-
lem? qui audiens, mirabilius operabitur extra
se, quam intra se, nam extra se internoscet con-
ceptum supernaturalem loquentis, & in se, non
internoscet, an cognitionem habeat supernatu-
ralem.

Quid tenendum.

ASSERO Primò. Non esse juris Theologici de-
cernere, quo defacto & in Individuo motivo credi-
bilitatis moveantur Rudes. Ratio. Tum quia
esset hoc, de interno actu vaticinari, nam non

potest actus internus nosci aliter, quam per re-
velationem, nisi ipse actus, ex effectu extrinse-
co, connexionem habente cum actu interno,
pernoscat, & ita ex effectu qui est Locutio,
internosco reluxisse in mente, ea, quæ dictione
expressa sunt. Opus item artificiosum, prodit
ideam internam. Quia autem nullus effectus
extrinsecus est, qui ostendat, quod sit connexus
cum hoc defacto & in Individuo motivo, idè
quod aliquis rudis hoc motivo moveatur, ad
pertingere non est juris Theologici. Tum hoc
quia non est juris Theologici dicere, quod hæc
classis Doctorum, vel mediocriter Doctorum,
vel hujus nationis Fidelium, hoc in individuo
motivo moveatur. Ergo neque est juris Theo-
logici dicere, quod hæc classis fidelium rudium,
hoc defacto motivo moveatur. Tum quia ipsi
rudes interrogati de suis inductivis ad fidem, hic
quidem sic, ille aliter respondet. Ergo etiam
ad experientiam attendendo, non est juris The-
ologici, unum aliquod in individuo, & defacto
ponere motivum.

ASSERO Secundò. *Esse juris Theologici osten-
dere motiva credibilitatis, quibus defacto possint
moveri Rudes.* Ostenderuntque Theologi
hæc motiva esse motiva credibilitatis, commu-
nia illis, cum doctis, & tota residua Ecclesia.
Et quia à factò ad potentiam est legitimus re-
cursus, posse hoc facere Theologos, rectè osten-
ditur, per ipsa motiva credibilitatis, quæ colle-
gerunt Theologi. Quod autem hæc motiva
sint etiam pro rudibus. Ratio est. Tum
quia si essent distincta motiva illa, vel essent evi-
dentiore vel minus evidentiore? si evidentiore:
Ergo & certiora; nam in assensibus talibus, evi-
dentiore à certitudine non separatur: adeoque
etiam doctis convincendis magis apta, quam
quæ defacto proponuntur à Theologis, eò quod
major evidentiore & certitudo magis sit convicti-
va intellectus Doctorum, ceteroqui facilius in-
ventivi objectionum in contra. Si autem sunt
illa motiva inevidentiore, minus erunt apta con-
vincendis rudibus, quia illorum capacitas, non-
nisi ad evidentiore est. Est quidem verum magis
illos moveri particularibus, quam universalibus
veritatibus, minus item illos posse objicere, cæ-
terum ut penetrent, majori evidentiore indigent.
Tum quia Syllogismi naturalissimi Rudium, de-
facto innuntur iisdem Principiis quibus Syllo-
gismi Doctorum, morales etiam demonstratio-
nes, ut quod hæc Mater diligat hunc filium,
conficiuntur à Rudibus, ex iisdem principiis
moralibus. Ergo idem dicendum de motivis
credibilitatis. Tum quia interrogati fideles
rudes cur nolint fieri sectarii, adferunt semper
(ut experientia ostendit) aliquod ex motivis
credibilitatis, quæ sunt Communia Doctis; di-
cet iste, non est apud illos feria sexta, nec qua-
dragesima, est apud illos Sacerdos ita maritus
ut ego, quibus simplicibus terminis innunt
motivum

zivum credibilitatis Sanctitatem Ecclesiæ. Reponit alius, ita mei Patres & Avi senserunt, per quod rudis sufficienter innuit, se moveri, successione fidei perpetuâ, sedemque suam non noviter, sed ab ævo, & à Christo incepisse. Erit etiam qui dicat nunc apud illos sic, nunc ita in delubris sit: (lingua enim nostra non eodem modo appellat hæreticorum templa ac Catholica, ideo utor ipso Ly: Delubra) antea non habebant imagines, modo habent, antea non admittebant auricularem confessionem, nunc admittunt; & his aliisque modis explicant non esse in illis Ecclesiam unam, & cætera similia.

ASSERO Terriò. *Licet rudes defacto moveantur motivis credibilitatis iisdem, quibus docti, nihilominus longè alia methodo.* Et hoc ex duobus constabit, imprimis quia interrogati rudes, semper adferent aliquod motivum, revocabile ad motiva superius allata. Deinde quia hoc ea amplitudine & energia non explicabunt, & explicant docti. Et certè quamvis ea subtile, & ingenium, & artificium Logicum præmonstrat, non promant suos Syllogismos rudes, ut promunt Docti; nihilominus revocabilitas illa ad principia Luminis naturæ notat, ostendit illos moveri iisdem Principiis: ita Revocabilitas ad principia moralia, ostendit illos moveri iisdem motivis credibilitatis, quibus moventur Docti.

Caterum ostendendum adhuc venit quæ sit differentia motivorum credibilitatis, quibus moventur rudes Hæretici, materiales tamen, à motivis quibus moventur rudes Catholici. Dicique potest quòd simili methodo moveantur utriusque sortis rudes, & quidem ex eo, quia si possunt docti illorum, materiales tamen Hæretici, iisdem motivis credibilitatis moveri, quibus & docti Catholici, si item possunt moveri eodem Evangelio, si item ipsa motiva sunt universalis, non apparet in ipsis motivis diversitas, sed tota erit in illegitima applicatione motivorum, quia etiam est illegitima applicatio Evangelii.

ASSERO Quartò. *Deferendum multum esse securitati cuidam, quæ rudes Catholici, ex gratia Salvatoris, freti, procedunt in imperando sibi Actum fidei.* Quam securitatem, priores illæ explicationes, semper innuebant, licet variis vis, quæ securitas, licet sub aliqua persona & larva habeatur in materialibus hæreticis, longè tamen tenaciori & magis satisfactivo modo, habetur in Rudibus Catholicis; ita, ut si daretur intuitiva notitia securitatis, quam habent materiales hæretici, cum securitate rudium Catholicorum, major illa adverteretur, exigente illam ipsa connexionione cum objecto revelato, & illuminatione Spiritus Sancti: de qua infra. Et hoc puro significare illam doctrinam Perez; quòd sine miraculo non possit fieri ut credat quis res obscuras, sine dubitatione. Innuit

item & illa propositio Pallavic: quòd audiant vocem superhumanam. Innuit idem illa Propositio Elparza quòd rudes audiant idioma (idem dic de doctis Catholicis) proprium locutionis supernaturalis. Certè enim insignis securitas est, habere magna quidem ex objecto, sed non ex modo apprehendendi motiva credibilitatis, nihilominus credere securissimè revelationi; & sicut dixit Augustinus: Magnum esse miraculum si sine miraculis dicatur fides Catholica propagata, ita magnum est miraculum, & Dei loquentis opus, evidentia motiva credibilitatis modo rudibus debito penetrare, & tamen evadere ad actum credendi, cum tanta prævia securitate. Per quod videtur etiam fieri satis, doctrinæ illorum Magistrorum, in principali hoc puncto, concordanti.

ASSERO Quintò. *Securitatem hanc, supposita connexionione cum objecto revelato, principaliter pendere, ab illuminatione Spiritus Sancti.* Quam si in doctis, multò magis in rudibus est necesse admittere: & Ratio est. Quia cum illa securitas in re tanti momenti non possit referri in modum versandi rudium, circa motiva credibilitatis, adeoque in aliquod naturale, referri debet in principia supernaturalia, nempe in illuminationem Spiritus Sancti, tenentem se ex parte intellectus, & Piam affectionem ex parte voluntatis.

Necessitas hujus illuminationis in universum colligi potest ex auctoritate.

PRIMA Auctoritas S. Thomæ 22. q. 2. Art. 9. ad 3. *Inducitur (supple credens) auctoritate Divine doctrine, miraculis confirmata, & quod plus est, interiori instinctu Dei moventis, ideo non leviter credit.* Ubi nomine instinctus S. Thomas, illuminationem Spiritus Sancti & Piam affectionem intelligit. Requiriturque illa ultra motiva externa credibilitatis, quia est ultra miracula. Illud autem Ly *Quod plus est*, non dicit comparisonem, majusne sit quid miraculum, an ille instinctus, sed solum dicit, superaddi etiam miraculis instinctum Dei, illoque compleri crediturum, in securitate quadam, ita ut hic instinctus interveniat, etiam in auctoritate Ecclesiæ acceptanda. Nec dicendus est leviter credere, qui nixus motivis credibilitatis, sine hoc instinctu crederet, defacto enim non est crediturus, & si sine instinctu Dei crederet, non crederet supernaturaliter.

RESPONDET Haunoldus. Hoc solum significari à S. Thoma, quod leviter crederet, qui non examinatis motivis credibilitatis, sine omni distamine prudentiæ crederet, cum requiratur judicium prudentiæ, seu judicium credibilitatis proponens obligationem & honestatem credendi: & hoc fit per Instinctum Spiritus Sancti, nempe per primam gratiam & auxilium supernaturalis, ita ut supernaturalitas fidei in Lumen super-

supernaturale, tanquam causam efficientem referatur.

CONTRA. Concedo quod leviter crederet, qui sine dictamine prudentiæ crederet, sed quærere restat, an non ex mente S. Thomæ (verbis illis indicata) constet, quod post iudicium prudentiale de illis miraculis confirmantibus fidem, succedere debeat ipse instinctus Spiritus Sancti, cum de illo tanquam de aliquo distincto dicat S. Thomas illud Ly. & quod plus est. Rursus non apparet cur ille instinctus debeat concipi per modum causæ efficientis. Concedo quidem quod Lumen supernaturale hoc est Lumen fidei, concurrat ad Actum credendi in genere causæ efficientis, sed quia ille instinctus præcedere debet ipsam fidem, & est per modum Actus, qui (in multorum principiis) producat Actum fidei?

SECUNDA Auctoritas est Arauscani quod Canone 5. sic habet. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & Inspiratio Spiritus S. & quia velle credere est cogitatio salutaris, præcedet illam illuminatio Spiritus S. videturque idem innuere Tridentinum dum can. 3. de Justif. requirit prævenientem Spiritus S. inspirationem.*

TERTIA Auctoritas est S. Augustini. epist. 107. ad Vitalem. *Non ideo inquit præparat Deus voluntatem, quia legem atque doctrinam libero ejus arbitrio adhibet, sed quia vocatione illa sancta, sic ejus agit consensum, ut etiam accomodat assensum.* Ubi per vocationem sanctam intelligit illuminationem & Piam affectionem. Innuitque hoc & aliis locis, ubi censet nos interius doceri, loqui nobis Patrem in abscondito, &c.

DIFFICULTAS III.

De iudicio circa motiva credibilitatis.

SUB hoc titulo quæratur. An iudicium circa motiva credibilitatis, sit naturale an supernaturale. Esse naturale docet Suarez; sed requirit insuper illuminationem in entitate supernaturalem Kon. d. 13. dub. 3. ponit in hoc iudicio supernaturalitatem non nisi quoad modum. Naturale id esse iudicium vult Amicus. d. 3. Sect. 5. num. 113. Affirmat esse supernaturale Lugo. d. 11. Sect. 1. cum Hurt. Rip. d. 14. num. 39. Procedit autem hæc difficultas in suppositione quod illud iudicium non eliciatur à fide Divina: si enim ab illa eliceretur, hoc ipso esset supernaturale; quia concursus potentie supernaturalis, connaturaliter non potest producere, nisi effectum supernaturalem.

DICENDUM est. *Iudicium de motivis credibilitatis esse in entitate naturale.*

PROBARI solet Primò. Iudicium illud est ex motivis in entitate naturalibus. Ergo est & ipsum naturale.

RESPONDERI potest. Negando Consequentiam: quia supernaturalitas non desumitur ex motivo.

CONFIRMATUR. Illud iudicium etiam in hæreticis reperitur. Ergo apparet illud esse naturale.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare, quia probaret etiam assensum ob veritatem primam, esse naturalem, quia hic habetur etiam in hæreticis saltem restrictè.

PROBAT Secundò Kon. Si illud iudicium esset supernaturale, elevaremur illo ad statum supernaturalem & vitam, atque ita fides non esset fundamentum & initium vitæ supernaturalis, quod est contra August. epist. 105. & alios PP.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare: quia probaret quod voluntas credendi antecedens actum fidei non sit supernaturalis, cum tamen id doceat Kon.

PROBATUR Secundò. Patres intelligendo, non de sola præcisè fide; sed de tota illius æconomia, adeoque de illa completè sumpta.

CONFIRMARI potest ex Suar. Si illud iudicium esset supernaturale, vel esset liberum vel necessarium? si est liberum. Ergò processit ex imperio voluntatis, hoc imperium vel præcessit iudicium liberum vel necessarium. Si liberum. Ergo antecessit ante illud aliud iudicium, & sic in infinitum; si necessarium. Ergo & illud iudicium, de quo disputat argumentum, est necessarium, necessarium autem esse non potest, quia necessitatem causat sola evidentia, quæ est naturalibus, desumitur enim ex motivis naturalibus.

RESPONDETUR. Quamvis concedatur illud iudicium esse necessarium, non sequetur illud esse naturale, ex eo, quod innitatur motivis naturalibus: quia supernaturalitas non stat motivo.

PROBATUR Tertio Conclusio Argumento negativo. Sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec dignificanda, nec in altiori ordine reponenda; Nulla autem est necessitas attollendi iudicium ad ordinem supernaturalem, ut ostendet solutio Argumentorum.

CONFIRMATUR. Quia si ponatur Illuminatio Spiritus S. præter illud iudicium de motivis, non erit ulla necessitas ponendi supernaturalis illius iudicii. Quod autem debeat poni illa illuminatio expresse docet Arauscanum can. 5. *Ad consentiendum cogitationi salutari, est necessaria illuminatio & Inspiratio Spiritus S.* Confirmaturque Ratione, quia impossibilis est transitus à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, adeoque à ratione non convictivi ad rationem convictivi; sed positus quibuscunque motivis credibilitatis, eorundemque apprehensione potest unus convinci, alter non convinci: quæ enim in hoc implicantiæ. Ad quem transitum

fitum non potest alia assignari mutatio, nisi illuminatio Spiritus S.

OBJICIT PRIMÒ Lugo Auctoritatem Sacram.

RESPONDETUR. Illa omnia intelligenda esse de illuminatione Spiritus S. quæ insuper à nobis requiritur, eaque supernaturalis.

OBJICIT SECUNDÒ Idem. Ad voluntatem supernaturalem sufficit cognitio naturalis. Ergo & ad alias omnes volitiones supernaturales, sufficit cognitio naturalis, & tamen, sicut ad amorem voluntatis non sufficit phantasiæ cognitio; ita nec naturalis noticia, sufficit ad imperium supernaturale.

RESPONDETUR. Non tenere argumentum, quia insuper admittimus illuminationem supernaturalem.

INSTAT PRIMÒ. Vel illa illuminatio sola absque ullo iudicio sufficit, ad volendum credere vel non sufficit? & quidem non videtur sufficere Suario, quia ad hoc ut voluntas moveatur honestè & prudenter, necessaria est, & sufficiens apprehensio objecti, & iudicium, quod expedit credere. Consequenter, cum iudicium istud sit naturale, ipsa simplex apprehensio, debet esse supernaturalis, consequenter solum iudicium non sufficit. Si autem non sufficit illa apprehensio sine iudicio, non erit ratio, cur magis apprehensio, quam iudicium debeat esse supernaturale. Imò magis requiritur supernaturalitas in iudicio: quia apprehensio non movet proximè voluntatem, sed mediatè, quia proponit objectum, de quo formari debet iudicium.

RESPONDETUR. Ordinariè loquendo non sufficit sola illuminatio Spiritus S. licet posset sufficere, utente videlicet Deo istis visibilibus ad invisibilia, ut ita suavius inducantur homines ad credendum. Posito, quod illa illuminatio, sit nonnisi simplex apprehensio, est ratio, cur potius illa sit supernaturalis, quam illud iudicium: quia de illa illuminatione enuntiant PP. quod sit ex gratia, quod non dicunt de illo iudicio. Cæterum etiam illa illuminatio ex infra dicendis, potest esse iudicium, & non simplex apprehensio.

INSTAT SECUNDÒ. Objectum illius illuminationis potest terminare actum iudicii supernaturalem; & cum omnis apprehensio apta sit generare actum Iudicii circa illud objectum; etiam illa illuminatio, quæ dicitur esse simplex apprehensio, generabit iudicium supernaturale.

RESPONDETUR. Non benè urgeri, ex eo aliquem actum esse supernaturalem, quia objectum illius, potest terminare actum supernaturalem; quia objectum quod est definitio, hunc actum: *Definitio est clarior suo definito* posset terminare supernaturalem; neque tamen defecto supernaturalem terminat: quia nullum est de hoc in Scriptura & PP. rationeque manifesta iudicium. Et quamvis apprehensio, sit nata generare iudicium, quia tamen non generat illud effe-

ctivè, nondum sequetur supernaturalitas iudicii, circa motiva. Sed etiam in præsentì ostendi potest iudicium supernaturale, genitum ab illa apprehensione supernaturali, nempe iudicium, quod est actus fidei. Denique ut innui, potest dici illam illuminationem esse iudicium, quod movere potest ad assentiendum Deo dicenti: cum jam iudicatur prudenter, hoc eum dixisse.

INSTAT TERTIÒ. Ad voluntatem supernaturalem credendi, sufficit iudicium naturale interveniente illuminatione supernaturali. Ergo idem dici posset, de aliis supernaturalibus virtutibus.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia in ordine ad agendum aliarum virtutum actus, non habetur fundamentum ullum, intervenire duplicem actum; sed intervenit nonnisi unus, qui cum debeat esse proportionatus voluntati supernaturali, infertur benè, debere illum esse supernaturalem. Jam autem cum habeatur fundamentum, præter iudicium de motivis credibilitatis, intervenire illuminationem Spiritus Sancti, ex altera parte cum nullum fundamentum urgeat utrumque hunc actum supernaturalisandi, imò obest principium, ne dignificentur entia sine necessitate; sit ut nonnisi illuminationi supernaturalitatem tribuamus.

OBJICIT TERTIÒ Rip. d. 14. n. 39. Ex auxilio gratiæ habetur scire & cogitare, illuminarique & illustrari; hæc autem pertinent ad iudicium potius quam ad apprehensionem: scire enim quid agere debeamus, solius iudicii est: rem enim propriè non scimus, nisi iudicando.

RESPONDETUR. Argumentum non esse contrarios, saltem eo casu, quo ponatur illa illuminatio esse iudicium. Sed insuper non convincit: quia PP. non agunt de illuminatione per motiva credibilitatis, sed de alia à nobis admitta. Immeritò etiam supponit, scire, debere nonnisi iudicio formali. Nam inter modos sciendi, est definitio, quæ non est iudicium. Quanquam ipsum illud iudicium de motivis, potest appellari Gratia cum addito, hoc est ordinis naturalis.

INSTAT PRIMÒ Rip. Non solum apprehensiones, sed etiam iudicium, regulans affectus supernaturales, pertinet ad auxilia gratiæ, quibus iudicii annumerandum est credibilitatis iudicium, cum nulla appareat inter illud, & alia iudicia distinctio.

RESPONSUM ubi soluta Obiectio secunda, & Instantia tertia supra.

INSTAT SECUNDÒ Idem. Quamvis affectus supernaturalis, possit esse ex sola simplici apprehensione supernaturali; id tamen ordinariè non fit.

RESPONDETUR. Concedendo, quod ordinariè illuminatio sit iudicium respectu imperii actus fidei, licet non respectu ipsius immediate actus fidei, de quo infra.

INSTAT TERTIÒ. Si tale iudicium esset naturale

R. P.
THE MLOD
zia nowski
Tom. de. Z.
D. VI

rale sequeretur ex nobis esse fidei initium, quemadmodum esset ex nobis initium Charitatis: si assensus fidei prævius ad illam, esset naturalis.

RESPONDETUR. Non erit ex nobis initium fidei: quia requirimus insuper supernaturalem Illuminationem. Quando autem dicunt PP. Non esse initium salutis ex nobis, non hoc ideo dicunt, ut naturalia omnia adjuncta excludant, sed quod illa naturalia, non promoveant nos in vitam æternam; & non sint actus sicut oportet. Et sicut à charitate, non excluditur notitia naturalis, quod Deus sit infinitè bonus: quia illa notitia, non admittitur tanquam quid promovens nos in vitam æternam, nec est actus sicut oportet. Ita & in præsentī paritas non tenet: quia illud iudicium de motivis, non nos promovet in vitam æternam, nec est actus sicut oportet.

OBJICITUR Quartò. Illud iudicium naturale, vel est liberum vel necessarium, non liberum, quia innititur principiis evidentibus, & si est liberum, apparet quod non sit certum. Siquidem ad se elicendum indiget imperio voluntatis, & non habet infallibilia motiva. Non etiam illud iudicium est necessarium: quia per ordinem ad illum finem, ad quem exigitur, non videtur habere commensurationem & proportionem, idque ex eo; quia illud iudicium ordinatur ad imperium actus certissimi & certioris præ se; quomodo ergo illi proportionatur?

RESPONDETUR. Illud iudicium, sicut & alia evidentia moraliter, esse iudicium necessarium moraliter. Quod autem attinet: An illud iudicium sit proportionatum illi imperio, distinguenda erit proportio in genere entis & ordinis, & hæc non habetur in iudicio naturali, de motivis credibilitatis, & inter imperium supernaturale. Deinde habetur proportio in illo iudicio, non hoc sensu, quasi illud iudicium, sit motivum assensus fidei, & quasi pro motivo fidei præsentet ipsa illa motiva, quibus movetur, sed habet proportionem præsentandi, quod possit prudenter illos actus elicere homo, respiciendo illud motivum, quod est, Deus dicens.

OBJICITUR Quintò. Inexplicabile esse, quid sit illa illuminatio, posito, quod sit, quid distinctum, à iudicio de motivis.

RESPONDETUR. Non esse inexplicabile. Quod ut fiat.

Notantur quedam de Illuminatione Spiritus Sancti.

Noto Primò. Ex supremo quod Deus habet iure & dominio in creaturam, fundatur in Deo potestas utendi creaturæ prout libuerit, idque ex ipsa definitione domini. Et quia dato creaturæ rationali libero arbitrio, nondum se spoliavit dominio creaturæ, etiam stante ipsius libertate: hinc stante etiam libertate creaturæ, necdum se spoliavit potestate utendi creaturæ intellectuāli,

ut illi libuerit; quia verò inter creata numeratur Intellectus & Voluntas, sit ut dominium DEI, etiam in intellectum & voluntatem extendatur, consequenter habebit Deus potestatem utendi illis, ad usus liberos ut libuerit, intacta voluntatis libertate, & inviolato modo agendi, debito intellectui. Porro ad hoc ut utatur Deus voluntate creata in ordine ad actus gratiosos, exhibet illi auxilium efficax, de quò alias. Ut autem Deus, stante debito modo agendi, intellectui, dominium suum in illum exerceat, utaturque illo ut libuerit, habet illuminationes, sive illæ sint apprehensio supernaturalis, & cogitatio in nobis, si ne nobis, sive per cogitationes, quas in alio ordine, dicebat Arist. injici à bona fortuna, offerendo etiam interdum concursus, etiam ad iudicia supernaturalia, quando requiruntur.

Noto Secundò. Ad duplicem finem posse comparari illuminationem Spiritus S. PRIMò, In ordine ad fundandum imperium Voluntatis, quo imperat voluntas intellectui actum certissimum fidei. SECUNDò, Potest comparari illuminatio Spiritus S. in ordine ad ipsam assensum fidei exhibendum: comparata illuminatio Spiritus Sancti in ordine ad imperium voluntatis, habet pro objecto honestatem imperii illius, in circumstantia motivorum credibilitatis. Jam autem comparata illuminatio ad ipsum actum fidei, versatur circa honestatem assentiendi veritati primæ. Et quidem sic posse comparari illam illuminationem ratio est: quia ad utrumque illud extendi debet, & quidem quod extendatur ad assensum Fidei fundatur maximè in PP. qui Fidem Divinam docent pendere ab illuminatione Spiritus Sancti: quod accipi simpliciter non posset, si requireretur illa, non nisi ad imperium voluntatis quod ipsum imperium non est fides. Requiritur autem etiam illam illuminationem ad imperium voluntatis. Ratio est, quia iudicium solum de motivis credibilitatis, est improporcionatum imperio supernaturali, quod debet intervenire.

Noto Tertio. An illa illuminatio Spiritus S. (pro utraque parte circa quam versatur) iudicium sit, an verò perficiatur sola apprehensione. Universalis regula tradi non potest. Nam illa illuminatio, quæ repræsentat honestatem imperii, potest esse simplex apprehensio, casu quo voluntas possit ponere etiam deliberatum actum, non nisi illuminata simplici apprehensione. Quod si requirit voluntas deliberata, etiam iudiciū, tunc dicendum erit, etiam illam illuminationem, esse non nisi iudicium. Quod attinet ad illuminationem quæ repræsentat honestatē eliciendi actus fidei, illa illuminatio sufficit si sit simplex apprehensio. Ratio quia si ad alia iudicia naturalia, sufficit ut præcedat simplex apprehensio naturalis, cur ad iudicium supernaturale fidei, non sufficiet simplex illa apprehensio. Potest tamen saltem in non exercitatis per actus credendi, intervenire illuminatio, quæ sit iudicium, quæ ipsa illuminatio

(o)

tio

tio prout attendit ad motiva credibilitatis suo modo, potest dici clara, in quantum attendit suo modo ad veritatem primam, potest dici obscura: sicut & ipsa veritas prima obscure testatur.

NOTO Quartò. Qualis sit processus illius illuminationis. Proponuntur motiva credibilitatis, quæ intellectus iudicat esse evidentiā; quia verò illa evidentiā per ordinem ad imperium voluntatis, quod debet esse supernaturale, non est proportionata, subsequitur insimul illuminatio Spiritus S. dictans, esse honestum elici illud imperium, in circumstantia illorum motivorum credibilitatis, iudicii que de illis, postea subsequitur imperium quod elicit voluntas imperando actum fidei, & simul etiam illuminatio Spiritus S. repræsentat intellectui honestatem eliciendi illius actus, propter motivum, quod est veritas prima. Nam simpliciter voluntas non potest imperare actum talem, sine repræsentatione rationis seu moti, aliàs vellet intellectum moveri ad iudicium sine motivo iudicii, & hoc motivum repræsentat illuminatio Spiritus S. de quo vide copiosius Rip. d. 14. S. 1.

NOTO Quintò. Non dari in nobis actum, habitum, per modum potentie ad illam illuminationem Spiritus S. quia nullum est fundamentum ponendi tales habitus: Sicut etiam in naturalibus non datur habitus qui sit cogitationum bonæ fortunæ. Unde producantur ab intellectu, hic & nunc elevato. Sicut etiam pro iudicio circa motiva credibilitatis, non datur ullus habitus, sed illud elicit intellectus, sicut & alios actus ex motivis evidentibus. An autem generari debeat postea habitus aliquis facilitativus, ad illud iudicium de motivis credibilitatis, pendet ex materia de Habitibus.

QUÆSTIO II.

De applicatione ad credendum per Imperium Voluntatis.

Sicut Volitio sequitur Intellectionem, ita applicatio per volitionem, sequitur applicationem, quæ fit per intellectionem. *De qua sit*

DIFFICULTAS I.

An actum fidei antecedere debeat Imperium Voluntatis?

DICENDUM est. Quod actum fidei, debeat antecedere actus voluntatis. Est communis apud Lug. d. 10. S. 1. Amicum d. 10. S. 5. Kon. d. 13. dub. 4.

PROBATUR Primò Auctoritate Trident. Sess. 6. can. 6. dicit homines disponi ad Iustitiam, dum inquit excitati Divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè morventur in

Deum, credentes, vera esse, quæ Divinitus revelata & promissa sunt. Similia habet Arausic. 2. can. August. tr. 26. in Joan. Multa inquit potest fuisse homo non volens, credere autem non potest nisi persuasus.

PROBATUR Secundò. Quando aliqua potentia non habet prærequisita ad agendum, si agat, illorum prærequisitorum debet esse aliquod supplementum, hoc ipso enim non esset prærequisitum, si illo non posito, posset fieri actio, ut etiam ostendit Inductio. Sed intellectus ut assentiatur certo, requirit evidentiā, ut etiam ostendit Inductio, & resolvitur in hoc principium: quia intellectus in assensu certo intendit veritatem, quæ non est nisi ratione principiorum, vel veritatis in se attractæ, quod utrumque evidentiā importat: Quia autem in motivo fidei, deest evidentiā, debet esse aliquid illius supplementum, hoc aliunde peti non potest, nisi à solo imperio voluntatis. Cum enim in se non habeat hoc complementum intellectus, ab alia potentia vendicare illud debet, quæ non alia, nisi voluntas.

PROBATUR Tertiò. Quia propter motivum probabile, cum in se certum sit, non assentitur certo intellectus, nisi accedat imperium voluntatis. Ergo & in præsentem idem dicendum: non enim minus una conditio requiritur ad assensum certum, quàm alia.

OBJICITUR Primò. Non habet vim determinandi intellectum voluntas, quia illa determinatione intellectus extraheretur extra speciem sui objecti: extrahi autem extra speciem sui objecti non potest. Sequela autem probatur quia objectum intellectus est verum, voluntas autem non potest ponere, nec augere, veritatem objecti.

RESPONDETUR. Non determinati intellectum à voluntate tenente se determinatione à parte objecti, hoc enim est solum verum, quod non adfert voluntas. Sed determinatione per modum inclinantis, impellentis, rogantis &c. Censet quidem Cajet. quod voluntas intellectui possit imperare assensum sine ullo motivo; sed hoc falsum esse, in superioribus etiam dictum.

INSTABIS. Ponamus proponi ab intellectu motiva credibilitatis evidentiā, & non proponi ullò modo rationes in oppositum, adeoque non attendere intellectum ad rationem falsi, quæ posset subesse, cur tunc elici non poterit actus fidei, sine ullo imperio voluntatis.

RESPONDETUR. Etiam non propositis ulla modo rationibus in oppositum, requireretur imperium voluntatis ad fidem: quia assensus nominis ipsi motivis credibilitatis, facilitatur per hoc, quia non ponuntur rationes in oppositum, sed ipsum motivum actus fidei, non adfert adhuc prærequisite evidentiā, quam deponit intellectus certo assentiens. Si non adfert illud prærequisitum, debet omnino quæri illius supplementum, quod non aliud, nisi imperium voluntatis.

INSTAT

R. P.
THE MŁOD
zianowski
Tom. 1. c. 2.
D. VI